

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการฝึกทักษะกีฬาขั้นพื้นฐาน
2. ความรู้เกี่ยวกับยาและสารเสพติด
3. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมบ้านนายาว
4. การประเมินโครงการ
5. การประเมินโครงการตามแบบจำลองซิปป์ (CIPP Model)
6. วิธีการประเมินโครงการ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความรู้เกี่ยวกับการฝึกทักษะกีฬาขั้นพื้นฐาน

ธวัช วีระศิริวัฒน์ (2538, หน้า 8) กล่าวว่า การจะเล่นกีฬาให้ได้ดีนั้นขึ้นอยู่กับ การฝึกหัดทักษะพื้นฐานที่ถูกต้องตามลำดับขั้นของทักษะการฝึกทักษะพื้นฐานจะทำให้ทักษะในการเล่นพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว และพัฒนาถึงจุดสุดยอดของแต่ละบุคคล ทักษะในการเล่นขึ้นอยู่กับ การฝึกหัด การฝึกหัดทำให้เกิดการเรียนรู้และการเรียนรู้เกิดจากการกระทำที่ถูกต้องวิธี ตามทฤษฎีแห่ง การลองผิดลองถูก (Trial and Error Theory) ในการปฏิบัติทักษะครั้งแรก ผู้ฝึกอาจจะขาดความ สัมพันธ์ การเคลื่อนไหวเป็นไปอย่างผิดพลาด หลังจากที่ได้ฝึกหัดโดยสม่ำเสมอ ลองทำหลาย ๆ ครั้ง ลองแล้วลองอีก ทักษะนี้มันวล การเคลื่อนไหวจะมีจังหวะและใช้กำลังน้อยลง ความผิดพลาดน้อยลงและเพิ่มท่าทางที่ถูกต้องมากขึ้น ทำให้เกิดความสนุกสนานมากขึ้น

มีผู้ที่ฝึกกีฬาจำนวนไม่น้อยที่ใจร้อน เมื่อแรกเริ่มฝึกหัดเล่นกีฬา อยากจะเล่นกีฬาให้เป็น เร็ว ๆ ทำการฝึกโดยไม่คำนึงถึงพื้นฐานที่ถูกต้องและข้ามขั้นตอน ทำให้มีปัญหาในการเล่นระยะ หลัง ดังนั้นผู้ที่เริ่มฝึกกีฬาต้องมีความอดทน เอาใจใส่ในการฝึกซ้อมโดยสม่ำเสมอ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกในแต่ละขั้นตอน ก็สามารถที่จะทำให้ทักษะพัฒนาถึงขีดสูงสุดของแต่ละคนได้

หลักการทั่วไปของการฝึกทักษะขั้นพื้นฐานทางการกีฬา

1. ก่อนที่จะทำการฝึกทักษะจะต้องทำการอบอุ่นร่างกายทุกครั้ง เพื่อเตรียมร่างกายให้

พร้อมที่จะรับการฝึก ท่าที่ใช้ในการอบอุ่นร่างกายควรเป็นท่าที่สอดคล้องกับกิจกรรมที่ทำการฝึก เพื่อให้การฝึกหัดทักษะนั้นถูกต้องตามหลักการและแบบแผน

2. ก่อนที่จะทำการฝึก ควรศึกษารายละเอียดและขั้นตอนการปฏิบัติของทักษะเพื่อให้การฝึกหัดนั้นถูกต้องตามหลักการและแบบแผน

3. ต้องทำการฝึกหัดตามแบบแผน ตามรายละเอียดที่ศึกษามา ฝึกหัดตามสิ่งที่ถูกต้อง เมื่อพบข้อผิดพลาดต้องทำการแก้ไขทันที

4. ต้องทำการฝึกซ้อมบ่อย ๆ ต้องระลึกอยู่เสมอว่า ทักษะจะเกิดขึ้นได้นั้นขึ้นอยู่กับ การฝึกฝน ซึ่งเป็นไปตามกฎของการใช้และไม่ใช้ ซึ่งกล่าวว่า ส่วนใดของร่างกายก็ตาม ถ้ามีการเคลื่อนไหวหรือออกกำลังกายอยู่เสมอ ส่วนของร่างกายนั้นจะมีการพัฒนาขึ้น มีสมรรถภาพในการทำงานสูง ส่วนใดที่ไม่มีการเคลื่อนไหวหรือออกกำลังกาย สมรรถภาพการทำงานจะต่ำ

5. ต้องระลึกอยู่เสมอว่าทักษะขึ้นอยู่กับ การฝึกฝน การฝึกฝนเป็นประจำจะทำให้เกิด ความชำนาญสามารถปฏิบัติทักษะต่าง ๆ ได้ดีมีประสิทธิภาพ

6. การฝึกทักษะต่าง ๆ ควรเริ่มฝึกจากง่ายไปหายาก จากช้าไปหาเร็ว จากเบาไปหาหนักและจากน้อยไปหามาก

7. หลังจากฝึกแต่ละครั้ง ต้องมีการประเมินผลการฝึกหัดทุกครั้ง ถ้าพบข้อผิดพลาดต้องพยายามแก้ไขให้ถูกต้อง

8. การฝึกทักษะกีฬา ผู้ฝึกต้องมีความพร้อมที่จะฝึก มีความพึงพอใจที่จะฝึก ถ้าผู้ฝึกมีความพร้อมที่จะฝึก จะสามารถฝึกได้ด้วยความเร็วและได้ผลดี

9. การฝึกแต่ละครั้ง ควรกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำในการปฏิบัติทักษะ และพยายามปฏิบัติให้ผ่านเกณฑ์นั้น ๆ

10. การฝึกจะต้องคำนึงถึงหลักการเพิ่มงาน ต้องทำสถิติของการฝึกแต่ละครั้งไว้ ถ้าเพิ่มงานแล้ว ความสามารถเพิ่มขึ้นก็ปล่อยให้คงการฝึกไประยะหนึ่งก่อน แล้วจึงค่อย ๆ เพิ่มงานขึ้น เป็นหลักของการปรับตัวที่ก่อให้เกิดความถาวรและเคยชินในการทำงานที่เพิ่มขึ้น

วรศักดิ์ เพียรชอบ (2527, หน้า 169) กล่าวว่า การฝึกหัดเพื่อให้มีทักษะ การสอนต่อนั้นนับว่าเป็นตอนที่สำคัญตอนหนึ่ง คือเป็นตอนที่จะทำให้นักเรียนได้มีความรู้และทักษะที่นักเรียนได้เรียนมาแล้วและสามารถนำไปใช้เล่นด้วยความสนุกสนานต่อไปอีก หลักสำคัญที่ครูควรจะได้ใช้เป็นแนวทางมีดังนี้ คือ

1. การสอนแต่ละครั้งครูควรมีอุปกรณ์สำหรับนักเรียนฝึกหัดอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นการฝึกหัดทักษะส่วนบุคคล ครูควรมีอุปกรณ์ให้นักเรียนแต่ละคนสามารถฝึกหัดพร้อม ๆ กันได้ การเรียนจึงได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ เช่น ในการเรียนเกี่ยวกับการเลี้ยง

ลูกในกีฬาบาสเกตบอล ถ้าหากเป็นไปได้ ครูควรจัดให้มีลูกบาสเกตบอลให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนทุกคนในชั่วโมงเรียนนั้น นักเรียนทุกคนสามารถที่จะฝึกหัดเลี้ยงลูกบอลพร้อม ๆ กันทุกคน ไม่ต้องรอลำดับผลัดเปลี่ยนกัน ฉะนั้นในกรณีนี้อัตราส่วนระหว่างลูกบอลกับจำนวนนักเรียนจะเป็นลูกบอล 1 ลูกต่อนักเรียน 1 คน ซึ่งโดยปกติทั่วไปจะจัดไม่ได้เพราะนักเรียนในชั้นหนึ่งๆ จะมีประมาณ 40-60 คน เมื่อเป็นเช่นนี้อัตราส่วนอาจจะเพิ่มเป็น 1 ลูกต่อนักเรียน 2 คน หรือ 1 ลูกต่อนักเรียน 3 หรือ 4 หรือ 5 คนตามลำดับ แต่อย่างไรก็ดี ถ้าอัตราส่วนของลูกบอล 1 ลูกต่อจำนวนนักเรียนมากคนเท่าใด ประสิทธิภาพของการสอนก็จะลดน้อยลงเท่านั้นด้วย ในการสอนในชั่วโมงพลศึกษาหนึ่งๆ นั้น ควรจะมีอัตราส่วนของลูกบอลอย่างน้อยที่สุด 1 ลูกต่อนักเรียน 5 คน

2. เพื่อให้การฝึกหัดทักษะนั้นๆ ได้มีความหมายต่อนักเรียนมากยิ่งขึ้น แบบฝึกทักษะต่าง ๆ ที่นำมาใช้นั้นควรจะเป็นแบบฝึกที่ได้มาจากกีฬาประเภทนั้นๆ
3. เพื่อให้การฝึกทักษะในแบบฝึกนั้นได้มีความสนุกสนานไม่เกิดความเบื่อหน่ายควรจะให้มีการแข่งขันควบคู่กันไปด้วย เช่น การแข่งขันระหว่างหมู่หรือระหว่างบุคคล
4. แบบฝึกแต่ละแบบควรจะเริ่มจากง่ายไปหายากและเริ่มจากทำอยู่กับที่ไปยังท่าเคลื่อนไหวที่
5. ตลอดระยะเวลาของการฝึกหัด ครูควรจะได้คอยสอดส่องช่วยเหลือนักเรียนทั้งส่วนบุคคลและที่เป็นกลุ่มอย่างทั่วถึงกัน ถ้าหากเป็นไปได้ควรมอบหมายให้นักเรียนคนหนึ่งคนใดในแต่ละกลุ่มเป็นผู้ช่วยครูในการช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนคนอื่น ๆ ในกลุ่มของตัวเองด้วย
6. ครูควรคอยสังเกตและดูแลให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามระเบียบที่วางไว้โดยเคร่งครัดตลอดเวลาการเรียน

อนันต์ อัฐ (2538, หน้า 10) กล่าวว่า ทักษะ (skill) ทักษะส่วนบุคคลหรือทักษะเฉพาะตัวนั้นมีความสำคัญมาก นักกีฬาที่มีทักษะดี สามารถบังคับท่าทางและทิศทางของลูก สามารถกระทำได้อย่างที่ใจต้องการ เกิดการผิดพลาดน้อย เช่น การเล่นฟุตบอล ทักษะส่วนบุคคลที่ดีนั้นจะต้องสามารถรับลูกได้เมื่อต้องการ รับลูกด้วยเท้า เข่า หนัอก ศีรษะ เป็นต้น ให้ได้อย่างดีและสามารถบังคับลูกได้ เช่น ส่งลูก เลี้ยงลูก และยิงประตูได้แม่นยำ หลอกล่อคู่ต่อสู้ สามารถป้องกันและช่วยทีมในการป้องกันได้ดีด้วย อานทางของลูกออกว่าเขาจะส่งไปทางใด จะป้องกันอย่างไร สามารถเลี้ยงลูกหลอกคู่ต่อสู้ได้เป็นอย่างดีลักษณะเช่นนี้เรียกว่า ทักษะส่วนบุคคลดี ถ้าในทีมทุกคนมีทักษะดีครบถ้วนแล้ว จะทำให้สามารถครองบอลได้มาก เมื่อทีมเราครองบอลได้มาก โอกาสที่จะทำประตูได้ก็มีมาก ถ้าการประสานงานในทีมดี ดังนั้น ผู้ฝึกจะต้อง

ฝึกนักกีฬาให้มีความรู้คืออยู่เสมอและเป็นสิ่งจำเป็นมาก ดังนั้น การฝึกแต่ละครั้งจะต้องมีการฝึกและพบทวนทักษะไปด้วยทุกครั้ง

ความรู้เกี่ยวกับยาและสารเสพติด

ปัจจุบันปัญหายาเสพติดได้กลายเป็นปัญหาวิกฤติสำคัญของประชาคมโลก โดยเฉพาะสำหรับประเทศไทยนั้น ปัญหานี้ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความมั่นคงของชาติ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และคุณภาพประชากร รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายสำคัญเร่งด่วนในการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยใช้หลักการป้องกันนำหน้าการปราบปราม ผู้เสพต้องได้รับการบำบัดรักษา ผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษอย่างเด็ดขาด รวมทั้งได้ระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดแนวทางในการเอาชนะยาเสพติด ซึ่งจากการประชุมดังกล่าวได้มีความเห็นร่วมกันว่า การแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานการณ์ปัจจุบันจะต้อง คิดใหม่ ทำใหม่ โดยทุกองคาพยพในสังคมจะต้องผนึกกำลังร่วมกันให้เป็นพลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติดให้ได้โดยเร็ว คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 119/2544 ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2544 เรื่อง แนวทางการใช้พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติด (www.police.go.th)

ดังคำกล่าวประกาศชัยชนะของนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2546 (หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน, หน้า 12) ถึงแม้ว่าวันนี้จะเป็นวันประกาศชัยชนะเปรียบเสมือนร่างกายแข็งแรงขึ้นแล้ว เชื้อโรคที่อยู่ในร่างกายไม่สามารถถูกคามได้ ทำให้มีชีวิตที่ปกติ แต่เมื่อไรที่ร่างกายอ่อนแอ เชื้อโรคจะอาละวาดทำให้เราเจ็บป่วย ยาเสพติดก็เช่นเดียวกันเราต้องทำให้ประเทศเราแข็งแรง

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (<http://www.oncb.go.th/cl-knowledge.htm>) ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับยาและสารเสพติดว่า ยาหรือสารเคมี หรือวัตถุชนิดใด ๆ ที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีการกิน คม สูบ ฉีด หรือวิธีใด ๆ ก็ตาม เป็นช่วงระยะเวลาๆ หรือนานติดกัน จนทำให้ร่างกายทรุดโทรมและตกอยู่ใต้อำนาจหรือเป็นทาสของสิ่งนั้น ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ หรือจิตใจเพียงอย่างเดียว เนื่องจาก

1. ต้องเพิ่มขนาดการเสพยามากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะเมื่อเสพเข้าไปสักระยะจะเกิดภาวะดื้อยา ปริมาณยาเดิมไม่สามารถทำให้เมาได้
2. เมื่อถึงเวลาเสพ หากไม่ได้เสพจะทำให้เกิดอาการขาดยา ทำให้ทรมานทั้งทางด้าน

ร่างกายและจิตใจ หรือจิตใจเพียงอย่างเดียว

ประเภทของยาเสพติดปัจจุบันยาเสพติดมีมากมายหลายร้อยประเภท ซึ่งสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. แบ่งตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง

1.1 ประเภทกดประสาท ได้แก่ ฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน ยากล่อมประสาท สารระเหย ยานอนหลับ

1.2 ประเภทกระตุ้นประสาท ได้แก่ แอมเฟตามีน กระต่อม โคคาอีน ยาอี เอ็คตาซี

1.3 ประเภทหลอนประสาท ได้แก่ แอลเอสดี ดีเอ็มที เห็ดขี้ควาย ยาเค

1.4 ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน (อาจกด กระตุ้น หรือหลอนประสาทร่วมกัน) ได้แก่ กัญชา

2. แบ่งตามแหล่งที่มา

2.1 จากธรรมชาติ เช่น ฝิ่น มอร์ฟีน กระต่อม กัญชา ฯลฯ

2.2 จากการสังเคราะห์ เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน ยาอี เอ็คตาซี ฯลฯ

3. แบ่งตามกฎหมาย

3.1 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 เช่น แอมเฟตามีน เฮโรอีน แอลเอสดี ยาอี ฯลฯ

3.2 พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตใจและประสาท พ.ศ. 2518 เช่น อีเฟดรีน

3.3 พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533 เช่น ทินเนอร์ กาว แล็กเกอร์

การพิสูจน์ยาเสพติดเบื้องต้นและขั้นตอนการตรวจพิสูจน์

1. การตรวจสอบทางกายภาพ เช่น สี تراประทับ ขนาดของเม็ดยา น้ำหนัก การบรรจุ/หีบห่อ/ซอง และรายละเอียดอื่น ๆ

2. การตรวจคุณภาพวิเคราะห์เป็นการตรวจพิสูจน์ให้รู้ว่าของกลางต้องสงสัยเป็นยาเสพติดหรือไม่ ประเภทใด หรือชนิดใด

2.1 การตรวจพิสูจน์เบื้องต้น โดยใช้น้ำยาเคมี เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงสีของน้ำยา

2.1.1 Marquis reagen

2.1.1.1 ทดสอบกับยาบ้า น้ำยาจะเปลี่ยนเป็นสีส้ม แล้วค่อยเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล

2.1.1.2 ทดสอบกับยาอี น้ำยาจะเปลี่ยนเป็นสีเทาออกดำ

2.1.1.3 ทดสอบกับเฮโรอิน มอร์ฟิน ฟีน น้ำยาจะเปลี่ยนเป็นสีม่วง

2.1.2 Mecke reagent

2.1.2.1 ทดสอบกับเฮโรอิน น้ำยาจะเปลี่ยนเป็นสีเขียว

2.1.3 Fordhe reagent

2.1.3.1 ทดสอบกับเฮโรอิน น้ำยาจะเปลี่ยนเป็นสีม่วง

2.2 การตรวจเพื่อยืนยันผล

2.2.1 ทิน เรเยอร์ โครมาโตกราฟฟี (Thin layer chromatography, TLC)

2.2.2 เครื่องมือแก๊สโครมาโตกราฟ (Gas chromatograph, GC)

3. การตรวจหาปริมาณวิเคราะห์เป็นการตรวจพิสูจน์ให้รู้ว่าของกลางยาเสพติดนั้นมีปริมาณความบริสุทธิ์ของตัวยาเสพติดเท่าใด

3.1 เครื่องมือแก๊สโครมาโตกราฟ (Gas chromatograph, GC)

ลักษณะการติดยาเสพติดบางชนิดก่อให้เกิดการติดได้ทั้งทางร่างกายและจิตใจ แต่ยาเสพติดบางชนิดก็ก่อให้เกิดการติดทางด้านจิตใจเพียงอย่างเดียว

การติดยาทางกายเป็นการติดยาเสพติดที่ผู้เสพมีความต้องการเสพอย่างรุนแรง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เมื่อถึงเวลาอยากเสพแล้วไม่ได้เสพจะเกิดการผิดปกติอย่างมากทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเรียกว่า “อาการขาดยา” เช่น การติดยาฝิ่น มอร์ฟิน เฮโรอิน เมื่อขาดยาจะมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน หาว น้ำมูกน้ำตาไหล นอนไม่หลับ เจ็บปวดทั่วร่างกาย เป็นต้น

การติดยาทางใจเป็นการติดยาเสพติดเพราะจิตใจเกิดความต้องการ หรือ เกิดการติดเป็นนิสัย หากไม่ได้เสพร่างกายก็จะไม่เกิดการผิดปกติ หรือทรมานทรมายแต่อย่างใด จะมีบ้างก็เพียงเกิดการหงุดหงิดหรือกระวนกระวายใจเท่านั้น

การติดยาทางกาย	การติดยาทางใจ
1. ต้องตกอยู่ภายใต้การบังคับให้ต้องเสพ จะหยุดเสพไม่ได้	1. ไม่ถึงกับตกอยู่ภายใต้การบังคับให้ต้องเสพ แต่มีความต้องการที่จะเสพต่อไป
2. ต้องเพิ่มปริมาณในการเสพยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ	2. ไม่มีแนวโน้มที่จะต้องเพิ่มปริมาณการเสพมากนัก
3. ตกเป็นทาสทั้งทางร่างกายและจิตใจ หากไม่เสพจะเกิดการขาดยาต้องทรมานทรมายทั้งทางร่างกายและจิตใจ	3. ไม่มีอาการขาดยา

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมบ้านนายาว

สรุปผลการดำเนินงานโรงเรียนมัธยมบ้านนายาว ต.ท่ากระดาน อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา ประจำปีการศึกษา 2542 (สรุปผลการดำเนินงานโรงเรียนมัธยมบ้านนายาว 2542, หน้า 1-2) ประวัติโรงเรียน

โรงเรียนมัธยมบ้านนายาว ตั้งอยู่หมู่ที่ 15 ตำบลท่ากระดาน อำเภอสานมชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จเยี่ยมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาวครั้งแรก เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2537 ทรงพบว่าเป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั่วไป พระองค์จึงได้พระราชทานอาคารเรียนแบบ สปช. 105/29 ขนาด 6 ห้องเรียน จำนวน 1 หลัง เป็นเงินจำนวน 2,300,000 บาท และต่อมาในปี พุทธศักราช 2540 ได้พระราชทานเงินเพื่อปรับปรุงชั้นล่างของอาคารเรียนเป็น 6 ห้อง ค่าใช้จ่าย 366,000 บาท

เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2538 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้เสด็จเยี่ยมโรงเรียนเป็นครั้งที่ 2 ทรงพบว่านักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาวมีเป็นจำนวนมากในแต่ละปีการศึกษาและมีความประสงค์ที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษา จำเป็นต้องไปเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษานอกพื้นที่ การคมนาคมไม่สะดวกเป็นภาระกับผู้ปกครองด้วยเหตุนี้พระองค์จึงมีพระราชกระแสรับสั่งให้มีการขยายการศึกษาขึ้น ในปีการศึกษา 2539 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนได้สนองพระราชดำริเปิดทดลองจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 ที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาวขึ้นเป็นสถานที่จัดการศึกษา นักเรียนที่มาเรียนเป็นศิษย์เก่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาวที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และได้ไปศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่โรงเรียนบ้านทุ่งส่อหงษา ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) จำนวน 47 คน และจากโรงเรียนทรัพย์สมบูรณ์วิทยาคม สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 12 คน รวมทั้งหมด 59 คน โดยให้นักเรียนยังเป็นนักเรียนที่มีรายชื่อในทะเบียนนักเรียนบ้านทุ่งส่อหงษาอยู่เหมือนเดิม กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนได้คัดเลือกตำรวจตระเวนชายแดนที่มีวุฒิปริญญาตรี จำนวน 9 นาย ไปทำหน้าที่ครูผู้สอนโดยก่อนทำการสอนได้ไปอบรมทักษะกระบวนการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนบางวัว (สายเสริมวิทย์) อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา และทางด้านโรงเรียนบ้านทุ่งส่อหงษาก็ได้จัดครูมาเป็นพี่เลี้ยงให้จำนวน 2 คน

กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานโครงการส่วนพระองค์

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนราชการระดับจังหวัด และประชาชนในท้องถิ่นได้ร่วมกันประชุมหาแนวทางการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมนับตั้งแต่มีพระราชกระแสหลายครั้ง ในที่สุดประชุมเห็นชอบให้ใช้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติห่างจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณ 1.5 กิโลเมตร เป็นสถานที่ก่อตั้งโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยมี พลตำรวจตรีสมศักดิ์ บุปผาสุวรรณ (ยศขณะนั้น) เป็นผู้จัดการโรงเรียนและได้รับพระราชทานชื่อว่า “โรงเรียนมัธยมบ้านนายาว” เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2541 จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.กศน.) ในส่วนการจัดการศึกษาระดับ ปวช.กศน. นั้น ทรงมีพระราชดำริให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จทรงเปิดอาคารเรียนโรงเรียนมัธยมบ้านนายาว เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2542 และโรงเรียนมัธยมบ้านนายาว ตั้งอยู่ที่ตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตำบลท่ากระดาน (<http://www.thaitambon.com/tambon/ttambon.asp?ID=240802>) เดิมชื่อตำบลท่าวัว ขึ้นอยู่กับอำเภอพนมสารคามต่อมาได้มีการแบ่งแยกการปกครองมาขึ้นอยู่กับอำเภอสนามชัยเขต “ท่ากระดาน” เป็นสถานที่รวบรวมขนส่งซื้อขายไม้กระดานในสมัยที่ป่าไม้บริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์ ปัจจุบันมีนายเอกพล มาลาสิน เป็นกำนัน แบ่งเขตการปกครองเป็น 18 หมู่บ้าน พื้นที่ส่วนใหญ่ในเขตป่าสงวนที่เสื่อมโทรมแล้ว ราษฎรส่วนใหญ่อพยพมาจากภาคอีสาน ประกอบอาชีพหลัก ทำไร่ ทำนา ทำสวน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินลูกรัง ที่ราบเป็นลอนลูกฟูก มีพื้นที่ทั้งหมด 483 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 301,875 ไร่ทิศเหนือ ติดต่อ ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ทิศใต้ ติดต่อ อำเภอท่าตะเกียบ อำเภอสนามชัยเขต ทิศตะวันออก ติดต่อ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ทิศตะวันตก ติดต่อ ตำบลคูยาศหมี อำเภอสนามชัยเขต จำนวนประชากรของตำบล มีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 23,318 คน แยกเป็นชาย 11,488 คน หญิง 11,830 คน อาชีพหลัก ทำนา ทำไร่ อาชีพเสริม เลี้ยงสัตว์

อำเภอสนามชัยเขต (<http://www.chachoengsao.go.th/jobs8.html>) เดิมอำเภอสนามชัยเขตมีฐานะเป็นเมืองชื่อว่า เมืองสนามไชยเขตร (ซึ่งเดิมเป็นบ้านพระงาม) มีตำแหน่งผู้ว่าราชการเมืองและให้ขึ้นกับเมืองฉะเชิงเทรา เมืองสนามไชยเขตร มีหมู่บ้านบางหมู่บ้านที่เก่าแก่เป็นชุมชนดั้งเดิมของคนไทยมาตั้งแต่ครั้งอยุธยา ก่อนที่จะมีชาวลาวเข้ามาตั้งรกรากอยู่ เช่น “บ้านช่อง” (ปัจจุบันอยู่ในอำเภพนมสารคาม) เมื่อ พ.ศ. 2354 อำเภอสนามชัยเขตมีฐานะเป็นกิ่งอำเภอเรียกว่า “กิ่งอำเภอสนามไชยเขตร” ต่อมาถูกยุบฐานะเป็นตำบลในเขตการปกครองของอำเภอ

พนมสารคาม เมื่อ พ.ศ. 2454 ต่อมา พ.ศ. 2509 ได้รับการยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอสนามไชย (รายละเอียดกล่าวแล้วในอำเภอพนมสารคาม) ตั้งที่ว่าการกิ่งอำเภอที่บ้านโพรงงาม ตำบลคูยายหมี ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อจาก “กิ่งอำเภอสนามไชย” เป็น “กิ่งอำเภอสนามชัยเขต” เมื่อ พ.ศ. 2515 และได้รับการยกฐานะเป็น “อำเภอสนามชัยเขต” เมื่อ พ.ศ. 2516 ปัจจุบันที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่ที่ถนน สุขาภิบาลสนามชัยเขต หมู่ที่ 4 บ้านโพรงงาม ตำบลคูยายหมี อำเภอสนามชัยเขตมีอาณาเขต ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอศรีมหาโพธิ์ และอำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอท่าตะเกียบ ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเมืองสระแก้ว อำเภอวังน้ำเย็น และกิ่งอำเภอ เขาลงกระร็จ จังหวัดสระแก้ว ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอพนมสารคาม และอำเภอแปลงยาว

ปัจจุบันอำเภอสนามชัยเขต ประกอบด้วย 4 ตำบล คือ ตำบลคูยายหมี ตลาดกระทิง ท่ากระดาน และทุ่งพระยา แบ่งเป็น 59 หมู่บ้าน 1 เทศบาล 4 อบต.

คำขวัญประจำอำเภอ คือ “สนามชัยเขตก้าวไกล เมืองใหม่แห่งการพัฒนา”

จังหวัดฉะเชิงเทรา ([http://www.gthai.com/Province Detail.asp?iProvince=8](http://www.gthai.com/Province%20Detail.asp?iProvince=8))

ข้อมูลทั่วไป มีประวัติปรากฏมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ในแผ่นดินสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ในอดีตฉะเชิงเทรามีฐานะเป็นเมืองจัตวาอยู่ในสังกัดกระทรวงกลาโหม ต่อมาได้ขึ้นอยู่ในสังกัด กรมมหาดไทยและคงอยู่เช่นนี้เรื่อยมาตั้งแต่รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ จนกระทั่งรัชกาล ที่ 5 เมื่อทรงเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองแผ่นดินใหม่ เมืองฉะเชิงเทรามีฐานะเป็นเมือง ๆ หนึ่ง ในมณฑลปราจีนบุรี และในปี พ.ศ. 2459 จึงได้เปลี่ยนจากเมืองเป็นจังหวัด เรียกว่า “จังหวัด ฉะเชิงเทรา” คำว่า “ฉะเชิงเทรา” เป็นภาษาเขมร แปลว่า คลองลึก ส่วนชื่อ “แปดริ้ว” นั้น ได้มา จากคำบอกเล่าต่อกันมาว่าในเมืองนี้มีปลาช่อนขนาดใหญ่ชุกชุมเมื่อนำมาตากทำเป็นปลาแห้ง จะต้องแลเนื้อปลาถึง 8 ริ้ว ลักษณะภูมิประเทศ ฉะเชิงเทราตั้งอยู่ริมแม่น้ำบางปะกง ห่างจาก ปากน้ำขึ้นไปประมาณ 24 กม. พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก เป็นที่กล่าวขานในเรื่อง ข้าวพันธุ์ดีบางน้ำเปรี้ยวและมะม่วงพันธุ์ดีมีชื่อเสียงโด่งดัง คือ มะม่วงบางคล้า อาณาเขต เนื้อที่ ทั้งหมด : 5,351.00 ตารางกิโลเมตร ระยะทางจากเมืองหลวง : 82.00 กิโลเมตร ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดปราจีนบุรี และนครนายก ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดปราจีนบุรี ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดชลบุรี และจันทบุรี ทิศตะวันตก ติดต่อกับกรุงเทพมหานครและสมุทรปราการ การปกครอง ประชากรทั้งหมด : 636,323 คน แบ่งการปกครองออกเป็น 9 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอบางคล้า อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางปะกง อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอ พนมสารคาม อำเภอสนามชัยเขต อำเภอแปลงยาว อำเภอรสาธสัย กิ่งอำเภอท่าตะเกียบ กิ่งอำเภอคลองเขื่อน

ในพื้นที่รับผิดชอบและพื้นที่ใกล้เคียงของโรงเรียนมัธยมบ้านนายาวปรากฏว่ามีวัยรุ่นติดยาเสพติดและอยู่ในภาวะกลุ่มเสี่ยงจำนวนมาก เพื่อป้องกันปัญหายาเสพติดโรงเรียนมัธยมบ้านนายาวจึงได้จัดโครงการฝึกทักษะกีฬาขั้นพื้นฐานเพื่อต้านภัยยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมบ้านนายาวของตำรวจตระเวนชายแดนพร้อมทั้งประเมินโครงการเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงการจัดดำเนินงานโครงการในครั้งต่อไป

การประเมินโครงการ

ความหมายของการประเมินโครงการ มีผู้ให้ความหมายของการประเมินโครงการไว้ ดังนี้ เจิมจันทร์ ทองวิวัฒน์ (2528, หน้า 27) กล่าวว่า บุคคลที่สามารถทำกิจกรรมกลุ่ม สร้างคุณภาพงานต่าง ๆ โดยใช้เทคนิคการสร้างกลุ่มคุณภาพงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น อาจเป็นเพราะมีความรู้ ความเข้าใจในการทำงาน มีความสำนึกที่ถูกต้อง มีความคิดในการใช้สมองในทางที่ถูกและสร้างความสามัคคีให้เกิดในหมู่คณะ รักษาระเบียบวินัย สามารถทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประทุม รอดประเสริฐ (2539, หน้า 208) กล่าวว่า การงบประมาณมีวัตถุประสงค์สำคัญต่อการวางแผนดังนี้ 1) เพื่อการวางแผนและปรับปรุงแผนโครงการงบประมาณเป็นตัวกำกับให้แผนดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และให้มีการปรับปรุงแผนเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น 2) เพื่อประสานการปฏิบัติงานตามแผนของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์การให้ดำเนินการด้วยดีและไม่ซ้ำซ้อนและ 3) เพื่อควบคุมการดำเนินงานโดยพิจารณาจากผลงานที่เกิดขึ้นเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้

พิระพงศ์ บุญศิริ (2536, หน้า 65) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นกระบวนการที่อยู่ในตัวนักกีฬาแต่ละคนและพร้อมที่จะได้รับการกระตุ้นจากภายนอกให้มีความกระตือรือร้น

สุปราณี ขวัญบุญจันทร์ (2541, หน้า 104) กล่าวว่า น้ำใจนักกีฬามีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ เล่นกีฬาด้วยความยุติธรรม และสุจริตความสามารถ เล่นกีฬาเพื่อความสนุกสนาน และเพื่อความสำเร็จของทีม เล่นกีฬาโดยใช้สมอง และเล่นตามแบบฉบับของนักกีฬา ยอมรับเจ้าหน้าที่ และการตัดสินใจของคณะกรรมการ ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งในและนอกสนามแข่งขัน ทำตัวให้เป็นທີ່เลื่อมใสแก่บุคคลทุกคน ซื่อสัตย์ต่อกฎระเบียบของการเล่นกีฬา มีความสุภาพอ่อนน้อมต่อคู่แข่ง กรรมการ และเจ้าหน้าที่ ให้เกียรติคู่แข่งด้วยความจริงใจ เมื่อได้รับชัยชนะสงบเสถียรในชัยชนะที่ได้รับ จดการกระทำที่ก้าวร้าวไม่สุภาพต่อทีม หรือเจ้าหน้าที่แข่งขัน เมื่อประสบความพ่ายแพ้ ไม่คดโกง หลีกเลี่ยงการแข่งขัน หรือประทุษร้ายฝ่ายตรงข้าม

สืบสาย บุญวิบุต (2541, หน้า 54) กล่าวว่า การมีทัศนคติที่ดีต่อกีฬา ประกอบด้วย การเห็นประโยชน์ ความสำคัญและความจำเป็นของการเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย มีการศึกษา และการมีประสบการณ์เดิมที่ดีต่อการออกกำลังกาย ชอบและสนุกกับการออกกำลังกายกิจกรรม นั้นท้าทายความสามารถ

โครงการแต่ละโครงการจะมีรูปแบบของการประเมินโครงการหลายรูปแบบ แต่เพื่อความเหมาะสมกับขอบเขตเนื้อหาของโครงการฝึกทักษะกีฬายกระดับพื้นฐานเพื่อต้านภัยยาเสพติดในการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการประเมินโครงการของ Stufflebeam ที่เรียกว่า CIPP Model

การประเมินโครงการบริการสาธารณะได้เริ่มต้นตั้งแต่ก่อนศตวรรษที่ 18 แต่ในยุคแรกเป็นไปในลักษณะที่ไม่มีหลักวิชาที่แน่นอน จนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งความต้องการด้านการประเมินได้มีลักษณะจริงจังขึ้น โดยมีการจัดส่งแบบประเมินผลถึงเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานราชการในบางประเทศเพื่อให้เสนอผลการปฏิบัติงานในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ การกรอกแบบดังกล่าวจึงเป็นการเริ่มกำหนดมาตรฐานที่จะใช้เป็นเกณฑ์สำหรับการเปรียบเทียบ และเริ่มการสะสมรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโครงการบริการสาธารณะต่าง ๆ อย่างไรก็ตามการที่ได้มีการนำมาใช้ปัจจุบันนี้ล้วนแต่เป็นผลงานของนักคิดชาวอเมริกันในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาเอง (Suchman, 1967 ; Weiss, 1972 ; Coleman, 1972) โดยมีการวิจัยทางวิชาการมุ่งศึกษาสาเหตุของปัญหาทางสังคม เพื่อประโยชน์ในการกำหนดทิศทางสำหรับวิธีการแก้ไขปัญหาลักษณะโครงการทั้งระยะสั้นและระยะยาว จากนั้นก็มีการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวและทำการประเมินผลเพื่อศึกษาผลการปฏิบัติ แม้ว่าในประเทศไทยคำว่า“การประเมินโครงการ”จะเป็นที่รู้จักกันมานาน แต่การวิจัยประเมินผลยังจัดได้ว่าเป็นเรื่องที่กำลังเริ่มได้รับความสนใจอย่างจริงจังเมื่อไม่นานมานี้เอง

ความหมายของการประเมินผลโครงการ American Public Health Association (1955, pp. 225-229) ให้คำจำกัดความของการประเมินผลว่า เป็นกระบวนการในการพิจารณา กำหนดคุณค่าหรือระดับความสำเร็จในการบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แต่ต้น กระบวนการดังกล่าวอย่างน้อยประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้คือ

1. กำหนดวัตถุประสงค์
2. ระบุเกณฑ์มาตรฐานสำหรับวัดความสำเร็จ
3. พิจารณาและอธิบายถึงระดับความสำเร็จ
4. เสนอแนะสำหรับโครงการต่อไป

ในทัศนะของ Riecken (1952) การประเมินผลคือ การวัดผลที่พึงปรารถนาและไม่พึงปรารถนาอันเนื่องมาจากการดำเนินงานที่กำลังกระทำอยู่เพื่อมุ่งสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ

นักวิชาการหลายท่านต่างเห็นพ้องกันว่าคำว่า"ประสิทธิผล" คือคำที่เป็นหัวใจในการประเมินผล เช่น Greenberg & Mattison (1955) และ Jame (1961) ได้จำกัดความหมายไว้เพียงการติดตามผลการปฏิบัติซึ่งมุ่งวัดการบรรลุถึงความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ กล่าวโดยสรุป การประเมินคือ การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ ความหมาย ข้อเท็จจริงของโครงการอย่างเป็นระบบ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณค่าของโครงการ และการปรับปรุงเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น การประเมินผลคล้ายคลึงกับการวิจัยในแง่ของกระบวนการทำ แต่แตกต่างกัน ที่วัตถุประสงค์และประโยชน์ใช้สอย

การประเมินผลกับการบริหารโครงการในกระบวนการบริหารโครงการ ประกอบด้วยงานใหญ่ 3 ส่วน คือ การวางแผนในโครงการ การนำโครงการไปปฏิบัติ และการประเมินผลโครงการ ดังนั้นในฐานะที่การประเมินผลโครงการเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจึงเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารโครงการที่จะตัดสินใจว่าในโครงการที่จะดำเนินการนั้น ควรมีการประเมินผลหรือไม่ ควรมอบหมายให้ใครเป็นผู้ทำการประเมิน ขอบเขตของการประเมินผลควรมีมากน้อยเพียงใด และประเด็นใดควรจะมีการประเมิน

วงจรของกระบวนการบริหาร

จึงกล่าวได้ว่า การประเมินผลโครงการ เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโครงการและผู้ประเมินเนื่องจากการประเมินเป็นเพียงกระบวนการหนึ่งในการช่วยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหารเท่านั้น การที่ผลการประเมินจะเป็นประโยชน์หรือได้รับการใช้ประโยชน์หรือไม่อย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารจะพิจารณา ดังนั้นการกำหนดบทบาทที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับผู้ประเมิน จึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินการประเมินโครงการหนึ่ง ๆ ทั้งนี้ผู้ประเมินโครงการต้องทราบว่าอะไรเป็นประเด็นสำคัญที่สุดที่ผู้บริหารต้องการทราบจากการประเมินผลโครงการ และต้องผนวกประเด็นดังกล่าวไว้ใน การประเมิน ส่วนผู้บริหารก็ต้องเรียนรู้จากผู้ประเมินถึงวิธีการทำงานในการประเมินทั้งในแง่ทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อประกอบการพิจารณาข้อค้นพบหรือรายงานการประเมินผล หาทั้งสองฝ่ายทราบและเคารพบทบาทของกันและกัน ความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันก็จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและผลของการประเมินก็จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารโครงการ ในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโครงการกับผู้ประเมิน

ควรจะต้องมีการเจรจาตกลงโดยเฉพาะในประเด็นสำคัญ 6 ประการคือ

1. การกำหนดโครงการที่จะทำการประเมิน (program definition) ผู้บริหารโครงการจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจว่าต้องการทราบประสิทธิผลของโครงการใด ต้องการใช้ผลของการประเมินไปทำอะไร และเลือกผู้ที่จะทำการประเมิน ซึ่งต้องมีการพิจารณาร่วมกันว่าโครงการดังกล่าวมีความเป็นไปได้ที่จะทำการประเมินเพียงใด โครงการที่สมควรที่จะได้รับการประเมินควรมีลักษณะพื้นฐานสำคัญ 3 ประการคือ เป็นโครงการที่เสนอแนวคิดในการจัดอย่างกระฉับกระเฉง เป็นโครงการที่บอกถึงวัตถุประสงค์ และหรือผลอย่างชัดเจน และเป็นโครงการที่แสดงเหตุผลและสาเหตุที่เกี่ยวข้องของวัตถุประสงค์และหรือผลของโครงการ อย่างไรก็ตามหากโครงการที่ผู้บริหารต้องการมีการประเมินไม่มีลักษณะพื้นฐานดังกล่าว ผู้บริหารก็สามารถให้ทำการประเมินได้ โดยผู้บริหารเป็นผู้นิยามแนวความคิด วัตถุประสงค์ และผลที่ต้องการให้บังเกิดขึ้น ในโครงการให้ชัดเจนขึ้นเพื่อให้ผู้ประเมินทราบและถือเป็นกรอบความคิดในการประเมิน

2. การออกแบบการประเมิน (design) แม้ว่าผู้บริหารส่วนใหญ่จะไม่ทราบถึงระเบียบวิธีการประเมินแต่ควรมีส่วนร่วมในการพิจารณาความเหมาะสมของการวัดผลโครงการ ซึ่งผู้ประเมินอาจนำเสนอแบบการประเมินให้ผู้บริหารทราบว่า จะดำเนินการประเมินอย่างไร ประเด็นที่จะวัดคืออะไรบ้างและจะวัดอย่างไรผลของการวัดจะให้ความหมายอย่างไรต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร เพื่อให้ผู้บริหารพิจารณาถึงนัยสำคัญหรือความสำคัญของสิ่งที่ป็นข้อค้นพบของการประเมินว่าจะนำไปใช้ในการปรับปรุงโครงการหรือการบริหารที่เหมาะสมได้หรือไม่เพียงใดบ้าง

3. การดำเนินการ (implementation) การประเมินจะทำให้ได้คำตอบสมบูรณ์และเป็นประโยชน์เพียงใด ขึ้นอยู่กับความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในโครงการ และบุคคลส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือหากว่าผลการประเมินจะไม่เป็นโทษภัยมาถึงตัวเองหรือผู้ปฏิบัติงานใดคนหนึ่ง ในที่สุด ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารและผู้ประเมินต้องทำความเข้าใจกันให้ได้ว่า ผลการประเมินจะนำไปสู่การพิจารณาถึงประสิทธิภาพประสิทธิผลของโครงการ ไม่ใช่เพื่อการพิจารณาความดีความชอบหรือพิจารณาโทษวินัยหรืออื่น ๆ แก่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในโครงการเต็มใจให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่เป็นจริง และไม่มองว่าผู้ประเมินไปจับผิดหรือตรวจสอบเพื่อพิจารณาโทษ ซึ่งจะทำได้ผลการประเมินที่ถูกต้องเป็นจริงและเป็นประโยชน์ นอกจากนี้ผู้บริหารควรให้แจ้งให้ผู้ปฏิบัติงานในโครงการได้ทราบถึงเจตนารมณ์ในการประเมิน และขอให้ทุกคนให้ความร่วมมือกับผู้ประเมินด้วย

4. การรายงาน (reporting) ในการรายงานผลการประเมิน ผู้ประเมินต้องรายงานในสิ่งที่ผู้บริหารต้องการ มิใช่หมายความว่าให้รายงานผลอย่างที่คุณบริหารต้องการให้เป็น แต่หมายความว่าให้รายงานในสิ่งที่ผู้บริหารต้องการทราบว่าผลเป็นอย่างไร หากรายงานผลมีประเด็น

ที่ผู้บริหารสนใจ ผู้บริหารก็จะเห็นความสำคัญของการประเมินผล และผลการประเมินก็จะได้รับการใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการบริหารงานในโครงการ รวมทั้งการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ ดังนั้นผู้ประเมินกับผู้บริหารต้องมีการเจรจาตกลงกันในเบื้องต้นว่าต้องการให้รายงานผลในประเด็นใดบ้าง

5. การนิยามบทบาท (role definition) ต้องทำการตกลงสร้างความเข้าใจระหว่างผู้บริหาร โครงการกับผู้ประเมินว่าการประเมินโครงการเป็นผลประโยชน์ร่วมกัน และสามารถ ใช้ประโยชน์จากผลการประเมินเพื่อการปรับปรุงโครงการและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหาร มิใช่ให้ผู้ประเมินไปตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร และไม่ใช่ผู้ประเมินจะทำการประเมินผลโครงการเฉพาะในสิ่งที่ตนสนใจ ทั้งสองฝ่ายต้องพูดกันให้ชัดเจนแต่เบื้องต้นว่า บทบาทของผู้ประเมินเป็นเพียงผู้เก็บวิเคราะห์ข้อมูล ประเมินคุณค่าของโครงการ และเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงโครงการตามข้อมูลและแนวความคิดทางวิชาการ ซึ่งจะทำหน้าที่ในการบรรยาย รายงานสิ่งที่ปรากฏในโครงการ สิ่งที่ไม่ปรากฏในโครงการ และความสัมพันธ์ระหว่างเกณฑ์หรือมาตรฐานความสำเร็จที่กำหนดไว้ในแผนของโครงการกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ ในโครงการ ส่วนผู้บริหารเป็นผู้กำหนดขอบเขต และประเด็นที่ต้องการให้มีการประเมิน และพิจารณาวินิจฉัยคุณค่า และผลของการประเมินว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารโครงการหรือไม่อย่างไร

6. การดำเนินการถึงระดับมาตรฐานของโครงการ (meeting of standard) ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วว่า ผู้ประเมินเป็นผู้เก็บความจริงที่ปรากฏในโครงการตามลักษณะและระดับการปฏิบัติงาน และถ่ายทอดให้ผู้บริหารทราบว่าการปฏิบัติงานจริงในโครงการมีความสัมพันธ์กับระดับมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ในโครงการที่เกณฑ์หรือมาตรฐานกำหนดไว้ อย่างชัดเจน ผู้ประเมินสามารถรายงานได้เลย กิจกรรมหนึ่ง ๆ ได้ดำเนินการไปถึงระดับมาตรฐานหรือไม่ แต่บางวัตถุประสงค์โครงการหรือบางโครงการเกณฑ์หรือมาตรฐานกำหนดไว้ไม่ชัดเจน ผู้ประเมินจะทำได้ก็เพียงสังเกตการณ์ เก็บข้อมูลและรายงานให้ผู้บริหารทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในโครงการเท่านั้น เพราะไม่มีเกณฑ์วัดระดับความสำเร็จไว้ ในกรณีนี้เป็นความรับผิดชอบของผู้บริหารโครงการที่จะตัดสินใจว่าผลการดำเนินงานดังกล่าวมีความสอดคล้องหรือเบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์เพียงใด กิจกรรมใดที่ควรนำมาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต

ความสำคัญของการศึกษาสาเหตุของปัญหา (importance of “why”) สำหรับผู้บริหารโครงการในการตัดสินใจหรือพิจารณาผลการปฏิบัติงานในโครงการจำเป็นต้องทราบว่าปัญหาในการปฏิบัติงานคืออะไร มีปัญหามากน้อยเพียงใด อะไรเป็นสาเหตุแห่งปัญหาเหล่านั้น และทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ทั้งผู้ประเมินและเจ้าหน้าที่ในโครงการต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ผู้ประเมินควรมีทักษะในการจำแนกแยกแยะปัญหา การสร้างแบบวัดที่สามารถสะท้อนปัญหา

ได้ โดยการตรวจสอบร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ในโครงการระหว่างการประเมินผล เพื่อให้คำอธิบายที่เพียงพอจะตอบว่าอะไรเป็นสาเหตุของปัญหาดังกล่าว ตัวอย่างเช่น เมื่อการฝึกอบรมแสดงให้เห็นว่าระดับความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน เจ้าหน้าที่ในโครงการจะบอกได้ว่ามีหัวข้ออะไรบ้างที่ไม่มีการพูดกันหรือมีการบรรยายเพียงเล็กน้อยในระหว่างการฝึกอบรม หรืออาจพบว่าสิ่งที่ได้รับจากการศึกษาดูงานไม่เป็นไปตามโครงการเนื่องจากความไม่พร้อมของสถานที่หรือองค์กรที่เป็นแหล่งศึกษาดูงาน หรือกลุ่มที่จะให้ไปดูงานกำลังประสบปัญหาภายใน ทำให้ประสบการณ์จากการศึกษาดูงานไม่ให้ผลเท่าที่ควร ส่งผลให้ระดับความรู้ความเข้าใจในการฝึกอบรมบกพร่องลงไป ในบางโครงการ สาเหตุของปัญหาอุปสรรคในโครงการมีความซับซ้อน แต่คำตอบประเด็นดังกล่าวมีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารในการพิจารณาเลือกแนวทางการทำงานต่อไป ในกรณีนี้ ผู้บริหารโครงการและทีมงานอาจต้องเป็นฝ่ายหาข้อมูลมาประกอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ผู้ประเมินค้นพบ เพราะเป็นฝ่ายที่อยู่ใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องกับเจ้าหน้าที่ในโครงการ จึงกล่าวได้ว่า บางกรณีเจ้าหน้าที่ในโครงการสามารถหาข้อมูลได้ง่ายกว่าผู้ประเมิน โดยเฉพาะข้อมูลที่ต่อแหลมบางประการ

การใช้ประโยชน์จากการประเมินผลโครงการแม้ว่าผู้ประเมินจะเสนอข้อสรุปจากการประเมินผลว่า วิธีการดำเนินงานในโครงการนี้เป็นสิ่งที่ดี และแนะนำว่าควรขยายโครงการไปในพื้นที่อื่น แต่ข้อสรุปเชิงวิจักษ์เช่นนี้อาจไม่เป็นผลดีต่อผู้ประเมินและเป็นอันตรายต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโครงการกับผู้ประเมินก็ได้ โดยเฉพาะการเสนอให้ขยายผลโดยที่ไม่ได้มีการศึกษาผลของโครงการอื่นที่มีลักษณะเดียวกันหรือคุณลักษณะของพื้นที่ที่จะขยายผลเสียก่อน เนื่องจากโครงการหนึ่งอาจประสบความสำเร็จในพื้นที่หนึ่งกับกลุ่มเป้าหมายหนึ่ง แต่อาจไม่ประสบความสำเร็จหากนำไปดำเนินการในพื้นที่อื่นกับกลุ่มเป้าหมายอื่นก็ได้ ซึ่งอาจเป็นข้อจำกัดเฉพาะตัวของการประเมินผลที่ไม่สามารถใช้สรุปอ้างอิงได้ (generalize) การเสนอเช่นนั้นเป็นการเสนอเกินขอบเขตของการประเมิน (go beyond the scope of the evaluation) กล่าวอีกนัยหนึ่ง ผู้บริหารโครงการจะเป็นผู้วิจักษ์เองว่าข้อค้นพบจากการประเมินผลโครงการหนึ่งๆ นั้นจะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร ซึ่งอาจพบได้ใน 3 กรณี คือ การดำเนินงานตามโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ทุกโครงการ การดำเนินงานตามโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ในบางประการเท่านั้น และการดำเนินงานตามโครงการไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการเลยแม้แต่ประการเดียว ซึ่งผู้บริหารวิจักษ์ดำเนินการใช้ประโยชน์จากผลการประเมินใน 3 กรณี ดังกล่าวแตกต่างกันดังนี้

1. กรณีการดำเนินงานตามโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ทุกประการ ในกรณีนี้ผู้บริหาร

ย่อมมีความยินดีที่ได้ทราบว่าโครงการประสบความสำเร็จอย่างงดงาม แต่ผู้บริหารก็สามารถใช้ประโยชน์จากรายงานผลการประเมินให้นำไปสู่การปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอีกโดยพิจารณาหาคำตอบเพิ่มเติมว่า วิธีการที่ใช้ในโครงการนี้เป็นวิธีการที่ดีที่สุดหรือไม่ มีวิธีอื่นอีกไหมที่จะทำให้เกิดผลอย่างเดียวกันแต่ใช้ทรัพยากรน้อยกว่า หรือมีวิธีการอื่นอีกไหมที่จะทำให้เกิดประสิทธิผลมากกว่าวิธีการที่ใช้ในโครงการนี้ เช่น โครงการที่มีจำนวนผู้อบรมมากขึ้น และสามารถดำเนินการฝึกอบรมตามวิธีการของโครงการ ให้มีการเปลี่ยนแปลงในระดับความรู้ความเข้าใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ โดยไม่ต้องใช้ทรัพยากรของโครงการเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด หรืออาจปรับปรุงยกระดับประสิทธิภาพของโครงการให้ดีขึ้นถ้าดำเนินการฝึกอบรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำนวนเท่าเดิมโดยใช้ทรัพยากรน้อยลงแล้วให้ได้ผลการฝึกอบรมเหมือนเดิม

2. กรณีโครงการที่บรรลุวัตถุประสงค์ในบางประการ มีผู้กล่าวว่า ผู้ประเมินเป็นเหมือนครูที่ไม่เคยให้คะแนนเกรด A แก่นักเรียนคนใด ต้องพยายามหาข้อบกพร่องของโครงการมาวิพากษ์วิจารณ์เสมอ เนื่องจากเกรงจะถูกมองว่าไม่ได้ทำงานของตน ทั้งที่ความเป็นจริงผลการประเมินขึ้นอยู่กับข้อมูลการดำเนินงานตามโครงการที่เก็บได้ระหว่างการประเมิน และบ่อยครั้งที่ผู้ประเมินพบว่าโครงการประสบความสำเร็จในบางส่วนเท่านั้น รายงานผลการประเมินที่มีข้อค้นพบเช่นนี้ ผู้บริหารโครงการสามารถนำมาพิจารณาปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้นโดยเฉพาะในส่วนที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ เช่น การประเมินผลโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมของจังหวัดซึ่งดำเนินการใน 2 พื้นที่ พบว่า ในพื้นที่ ก. โครงการประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี แต่ในพื้นที่ ข. โครงการไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยพบว่าปัจจัยที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จต่างระดับกันคือ พฤติกรรมของพัฒนาการอำเภอในการสนับสนุนและติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการ ในสถานการณ์เช่นนี้ ผู้บริหารโครงการต้องศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการในพื้นที่ ก. จาการรายงานการประเมินว่าพฤติกรรมเช่นไรของพัฒนาการอำเภอพื้นที่ ก. ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการแล้วนำไปแพร่ความคิดให้พัฒนาการอำเภอในพื้นที่ ข. ได้รับรู้และนำไปประยุกต์ใช้ซึ่งอาจส่งผลให้ระดับความสำเร็จของโครงการในพื้นที่ ข. เพิ่มขึ้นกว่าเดิมได้ กล่าวได้ว่า ในการใช้ประโยชน์จากรายงานผลโครงการที่มีข้อค้นพบในลักษณะนี้ ผู้บริหารโครงการควรวิเคราะห์รายงานผลโดยจำแนกกิจกรรมของโครงการเป็นพวกที่ล้มเหลว และพวกที่สำเร็จ ตรวจสอบกิจกรรมที่สำเร็จว่าจะเพิ่มประสิทธิภาพขึ้นอีกได้หรือไม่ วิเคราะห์กิจกรรมที่ล้มเหลวว่าการปฏิบัติงานในขั้นตอนใดที่ส่งผลให้ล้มเหลว เปรียบเทียบกิจกรรมและชุดของกิจกรรมเพื่อชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างในสิ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จและล้มเหลว วางแผนและปรับปรุงกิจกรรมที่เห็นว่าส่งผลต่อความสำเร็จ ส่วนกิจกรรมที่มีโอกาสน้อยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ ผู้บริหารโครงการควรพิจารณาตัดสินใจว่า จะปรับปรุง

เนื้อหาสาระของกิจกรรมเสียใหม่หรือดำเนินการตามลักษณะเดิมแต่ลดทรัพยากรที่ให้กับกิจกรรมนั้นน้อยลงหรือยกเลิกกิจกรรมดังกล่าว

3. กรณีโครงการไม่บรรลุวัตถุประสงค์โดยสิ้นเชิง ถ้าการประเมินผลโครงการพบว่าโครงการไม่ประสบความสำเร็จกระบวนการการประเมินผลจะยังไม่เสร็จสิ้นลงเพียงแค่การบรรยายสิ่งที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ต้องมีการศึกษาให้เข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความล้มเหลวนั้นด้วยว่าคืออะไร และเพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น อย่างน้อยที่สุดต้องหาคำตอบเพิ่มเติมใน 3 ประเด็นคือ

3.1 วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติหรือไม่ บางโครงการวัตถุประสงค์ถูกกำหนดไว้สำหรับพื้นที่ทั่วประเทศ ซึ่งอาจไม่เหมาะสมและหรือไม่สามารถปฏิบัติได้ในพื้นที่บางแห่ง กรณีนี้ผู้บริหารโครงการอาจต้องตรวจสอบและกำหนดพื้นที่โครงการเสียใหม่เพื่อเพิ่มโอกาสความเป็นไปได้ที่จะบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

3.2 ปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรของโครงการเพียงพอ ที่จะทำให้งังเกิดผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่ โครงการบางโครงการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้กว้างขวาง แต่สนับสนุนงบประมาณน้อยมากจนไม่เพียงพอที่จะดำเนินกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการได้ กรณีนี้ผู้บริหารโครงการอาจต้องลดระดับวัตถุประสงค์ที่ต้องการลง หรือขยายเวลาของโครงการออกไป หรือเพิ่มงบประมาณให้กับกิจกรรมบางกิจกรรมในโครงการ หรือเชื่อมกิจกรรมของโครงการนี้เข้ากับกิจกรรมในโครงการอื่นเพื่อให้ได้ใช้ทรัพยากรบางอย่างร่วมกัน

3.3 กิจกรรมของโครงการเหมาะสมที่จะทำให้งบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยทั่วไปการประเมินผลโครงการจะศึกษาว่ากิจกรรมได้ดำเนินการไปด้วยดีเพียงใด แต่บางโครงการผู้ปฏิบัติงานในโครงการไม่ได้ทำในสิ่งที่กำหนดไว้ให้ทำในโครงการ แม้ว่ากิจกรรมที่ทำจริง ๆ จะทำได้ดีเพียงใดก็อาจส่งผลให้โครงการไม่บรรลุผลสำเร็จได้ เพราะทรัพยากรที่จัดสรรไว้เหมาะสมสำหรับทำกิจกรรมที่กำหนดไว้ ในกรณีนี้ผู้บริหารโครงการต้องศึกษารายงานผลการประเมินว่า เหตุใดผู้ปฏิบัติจึงไม่ทำกิจกรรมที่กำหนดไว้ แต่ตัดสินใจไปทำกิจกรรมอย่างอื่นแทน มีข้อจำกัดอะไรหรือไม่ที่ทำให้กิจกรรมที่กำหนดไว้ไม่สามารถดำเนินการได้ในพื้นที่ดังกล่าวแล้วพิจารณาปรับปรุงกิจกรรมที่กำหนดให้มีความเหมาะสมต่อไป

เห็นได้ว่าการประเมินผลไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการสร้างทฤษฎีสำหรับอธิบายปรากฏการณ์ แต่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีการนำความรู้จากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ทางปฏิบัติ ถึงแม้กระนั้นก็ไม่ได้หมายความว่าผลการประเมินผลจะไม่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ เพียงแต่ว่าเน้นการปฏิบัติมากกว่าด้านทฤษฎีในการประเมินผู้ประเมินโครงการกับผู้บริหารโครงการจะต้องทำงานร่วมกันโดยมีการเจรจาหนดบทบาทและงานในหน้าที่ของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อให้รายงานผลการประเมินเป็นประโยชน์ในกระบวนการบริหารโครงการซึ่งผลที่ได้จากการประเมินผล

โครงการจะมีประโยชน์ต่อผู้บริหารโครงการในการวินิจฉัยสั่งการในกรณีดังต่อไปนี้

(Weiss, 1973, pp. 16-17)

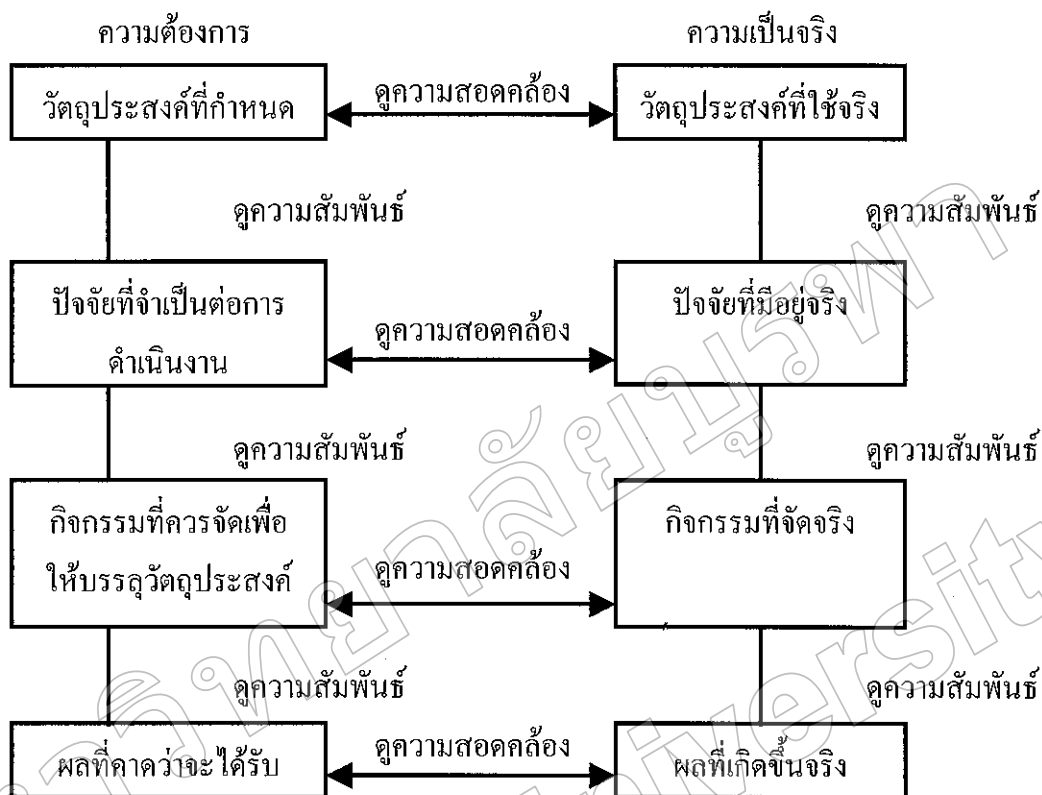
1. เพื่อดำเนินงานต่อหรือเลิกดำเนินงานตามโครงการ
2. เพื่อปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติในโครงการ
3. เพื่อเพิ่มหรือลดมาตรการและเทคนิคบางประเภทในโครงการ
4. เพื่อสร้างโครงการในลักษณะคล้ายคลึงในท้องที่อื่น ๆ
5. เพื่อแบ่งสรรทรัพยากรระหว่างโครงการที่ต่างแก่งแย่งแข่งขันกัน
6. เพื่อสนับสนุนหรือหักล้างกรอบทฤษฎีซึ่งเป็นรากฐานของโครงการ

การใช้การประเมินผลโครงการในทางที่ผิด อย่างไรก็ตามการประเมินผลโครงการ อาจถูกนำไปใช้ในทางที่ผิดได้เช่นกัน ซึ่ง Suchman (1967, p. 143) สรุปลักษณะการใช้ประโยชน์ จากการประเมินผลโครงการในทางที่ผิด ๆ ไว้เป็น 6 ลักษณะ คือ

1. แบบสร้างภาพลวงตา คือความพยายามหาเหตุผลแก่โครงการที่ล้มเหลว โดย จงใจประเมินเฉพาะส่วนดี จุดมุ่งหมายของการประเมินผล เช่นนี้จึงเป็นเพียงการแสดงส่วน ที่ประสบความสำเร็จของโครงการเท่านั้น
2. แบบซ่อนเงื่อน คือความพยายามปกปิดความผิดพลาดของโครงการโดยหลีกเลี่ยงการ ประเมินผลที่เป็นกลาง
3. แบบระเบิดได้น้ำ คือความพยายามทำลายโครงการโดยไม่คำนึงถึงคุณค่าของโครง การต้องการเพียงจำกัดให้หมดไป โดยการตั้งใจค้นหาแต่สิ่งที่เป็นข้อบกพร่องของโครงการ เท่านั้น
4. แบบวางท่า คือความพยายามใช้การประเมินผลเพื่ออาศัยงบประมาณของวิธีการทางวิทยา ศาสตร์ให้ดูน่าเชื่อถือในสายตาของสาธารณชน แต่มีวัตถุประสงค์แฝงไม่ได้นำไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ในการปรับปรุงโครงการ
5. แบบผิดผ่อน คือความพยายามถ่วงเวลาการลงมือดำเนินการโดยแสสร้งว่ากำลังแสวง หาความจริงโดยหวังว่ากว่าการประเมินจะเสร็จสิ้นลงวิกฤตการณ์ทั้งหลายน่าจะผ่านไปแล้ว
6. แบบแทนที่ คือความพยายามพรางความล้มเหลว ในส่วนที่สำคัญโดยเบน ความสนใจไปที่เรื่องไม่สำคัญในโครงการซึ่งพอจะแก้ตัวได้ นอกจากนี้การประเมินก็อาจนำไปใช้ ในทางที่ผิดในลักษณะอื่น ๆ ได้อีกมาก เช่น เพื่อสนับสนุน การตัดสินใจที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า แล้ว หรือเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการ เป็นต้น

หลักการและรูปแบบการประเมินผลโครงการโดยทั่วไป คือการพิจารณาเปรียบเทียบสิ่ง ที่เป็นความต้องการกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ ถ้าสิ่งที่เป็นจริงมีความแตกต่างจากสิ่งที่เป็นความต้องการ

มาก จะต้องหาสาเหตุว่าเป็นเพราะอะไร โครงการมีความบกพร่องตรงไหน ดังแผนภูมิ

จากหลักการของการประเมินโครงการเบื้องต้นประกอบของงานที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

1. การจัดทำเกณฑ์หรือความต้องการหรือลักษณะงานที่พึงประสงค์

1.1 กำหนดองค์ประกอบของโครงสร้างที่ควรจะเป็น ควรจะมี

1.1.1 วัตถุประสงค์ของงานที่เป็นความต้องการของสังคมหรือนโยบายของ

หน่วยงาน

1.1.2 ปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงาน

1.1.3 กระบวนการหรือกิจกรรมที่ควรจัดขึ้นเพื่อให้บังเกิดผลตามวัตถุประสงค์

1.1.4 ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

การจัดทำเกณฑ์ต้องมีเหตุผลรองรับ อาจเป็นนโยบายของรัฐ หรือแนวคิดทฤษฎีหลักวิชาการต่าง ๆ ก็ได้

1.2 การประเมินเกณฑ์ พิจารณาความสัมพันธ์ภายในขององค์ประกอบต่าง ๆ โดยอาศัยเหตุผลเชิงตรรกวิทยา

1.2.1 วัตถุประสงค์สอดคล้องกับนโยบาย และมีเหตุผลหรือไม่

1.2.2 ปัจจัยหรือทรัพยากร เพียงพอไหมที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์

1.2.3 กระบวนการหรือกิจกรรมมีความเหมาะสมเพียงพอไหม ที่จะทำ

บรรล่วัตถุประสงค์

1.2.4 ผลผลิตมีความสมจริงหรือไม่

1.3 การปรับเกณฑ์ คำนึงถึงความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในแง่มุมต่าง ๆ เห็นได้ว่าขั้นตอนของการจัดทำเกณฑ์หรือลักษณะงานที่พึงประสงค์เหมือนกับการวิเคราะห์โครงการ หากโครงการผ่านการวิเคราะห์โครงการมาก่อนที่จะได้รับอนุมัติก็สามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินได้เลย

2. วิเคราะห์งานจริง โดยพิจารณาองค์ประกอบที่เป็นอยู่จริงหรือที่มีอยู่จริง

2.1 วัตถุประสงค์ของโครงการที่ระบุไว้จริงหรือที่ผู้บริหาร โครงการ หรือหน่วยงานดำเนินการยึดถืออยู่จริง

2.2 ปัจจัยหรือทรัพยากรที่มีอยู่หรือที่ได้รับจริง ๆ

2.3 กระบวนการหรือกิจกรรมที่ทำอยู่จริง ๆ

2.4 ผลที่ได้รับจริง ๆ

3. ดูความสอดคล้อง โดยพิจารณาความสัมพันธ์ภายในระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นอยู่จริงโดยใช้ข้อมูลที่เก็บอย่างเป็นระบบเปรียบเทียบความสอดคล้องระหว่างโครงการเกณฑ์กับโครงการจริง หรือระหว่างโครงการที่ได้รับอนุมัติกับการนำโครงการไปปฏิบัติจริง การปรับปรุงโครงการได้จะต้องทราบว่า การมีความไม่สอดคล้องกันระหว่างโครงการกับการปฏิบัติจริงนั้นมีมากน้อยเพียงใด เพราะอะไร

กระบวนการประเมินโครงการตามหลักการแล้ว การประเมินโครงการเป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างตัวแปรที่กำหนดบังคับในโครงการกับตัวแปรตามหรือผลลัพธ์ของโครงการรวมทั้งเป็นการเปรียบเทียบความสอดคล้องของสิ่งที่ควรจะเป็นกับสิ่งที่ป็นจริง จากหลักการดังกล่าว นักวิชาการหลายท่าน เช่น Suchman (1967), Weiss (1972), Coleman (1972) และ Rossi & Wright (1977) เป็นต้น ได้จำแนกกระบวนการของการประเมินโครงการออกเป็น 5 ส่วน ดังภาพ

ในการประเมินโครงการ ระยะแรกหรืองานที่ต้องทำในเบื้องต้นก็คือ การกำหนด ปัญหา เป้าประสงค์และวัตถุประสงค์ตลอดจนเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้เวลาและให้ความสนใจอย่างมากเพื่อทราบถึงลักษณะของปัญหา ขอบเขตของการศึกษา ตลอดจนการเลือก เป้าประสงค์ที่จำเป็นแก่การประเมิน การศึกษาให้เข้าใจปัญหานั้นว่ามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความพยายามที่จะแสวงหาคำตอบ นอกจากนี้วัตถุประสงค์ยังต้องมีความชัดเจนเฉพาะเจาะจง และวัดได้ หลังจากที่กำหนดปัญหา เป้าประสงค์และวัตถุประสงค์ในการประเมินแล้ว งานที่ต้องทำต่อไปคือ การเลือกรูปแบบการประเมิน ซึ่งเป็นแผนที่กำหนดลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูล ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง ระยะเวลาการเก็บข้อมูล และอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องวางแผนเพื่อหาคำตอบให้กับปัญหาการประเมินตามที่กำหนดไว้ เมื่อเตรียมแผนการสำหรับการเก็บข้อมูลในลักษณะของรูปแบบการประเมินเรียบร้อยแล้ว ก็เป็นขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งนักวิชาการประเมินบางท่านก็ได้รวบรวมงานนี้ไว้เป็นส่วนเดียวกันแล้วเรียกว่า การนำรูปแบบการประเมินไปดำเนินงาน (Implement of design) และงานสุดท้ายก็คือการสรุปผลและรายงานพร้อมข้อเสนอแนะ

การออกแบบการประเมิน คือ การวางแผนเพื่อกำหนดตัวแปรและกลวิธีที่จะสืบเก็บข้อมูลต่าง ๆ อันจะเป็นการตอบคำถามที่ได้ตั้งเป็นหัวข้อของการประเมินไว้แล้ว แบบแผนของการประเมินจะเป็นโครงร่างของการประเมิน ซึ่งจะรวมเอาหัวข้อต่าง ๆ ที่นักประเมินจะต้องปฏิบัติ เริ่มตั้งแต่การเขียนข้อปัญหาหรือข้อสมมติฐาน และดำเนินการเก็บข้อมูล จนกระทั่งวิธีวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อควบคุมความแปรปรวนและความผิดพลาดต่าง ๆ ในการประเมินนั้น ๆ ในการออกแบบการประเมิน นักประเมินจึงควรคำนึงถึง หลักการสำคัญ 3 ประการคือ

1. พยายามที่จะให้เห็นความแปรปรวนที่เป็นระบบเพิ่มขึ้นชัดเจนที่สุด (maximize systematic varienc) โดยการควบคุมสถานการณ์ของการประเมินให้ชัดเจนว่าสิ่งที่ค้นพบเกิดจากการดำเนินการของโครงการอย่างแท้จริง ซึ่งอาจจะทำได้โดยการประเมินเปรียบเทียบระหว่างผู้เข้าร่วมโครงการกับผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการในประเด็นที่ต้องการประเมิน หรือเปรียบเทียบระหว่างก่อนเข้าร่วมโครงการกับหลังเข้าร่วมโครงการ เป็นต้น

2. พยายามที่จะลดความแปรปรวนที่เกิดจากความผิดพลาดคลาดเคลื่อนให้เหลือน้อยที่สุด (minimize error varienc) โดยการลดความคลาดเคลื่อนจากการวัดให้มากที่สุด ได้แก่ การพยายามออกแบบการประเมินให้สามารถควบคุมสถานการณ์และเงื่อนไขต่าง ๆ ในการวัดให้ได้มากที่สุด เช่น ห้ามไม่ให้มีการปรึกษากันระหว่างกรออกแบบสอบวัด เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องให้มีการวัดมีความเชื่อมั่นได้ให้สูงที่สุดเท่าที่จะทำได้

3. ควบคุมความแปรปรวนที่จะเกิดจากอิทธิพลภายนอกให้ได้มากที่สุด (control

4. การตัดสินใจเมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นการตัดสินใจที่มีวัตถุประสงค์เพื่อตัดสินใจและ
 ความสำเร็จของโครงการ หรือเรียกว่าผลที่เกิดขึ้นจริง

วิธีการประเมินตามรูปแบบการประเมินโครงการของ Stufflebeam จะต้องมีการ
 ประเมิน 4 ด้าน คือ

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (context evaluation) เป็นรูปแบบพื้นฐานของการ
 ประเมินโดยทั่วไป ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาหลักการและเหตุผลที่จะนำไปใช้ในการกำหนด
 วัตถุประสงค์ของโครงการโดยเน้นด้านสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ
 เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม นอกจากนั้นยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็น
 ประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การวินิจฉัยปัญหาและการพัฒนาวัตถุประสงค์เป็นผลให้เกิดการ
 ปรับปรุงโครงการใหม่ วิธีการประเมินสถานะแวดล้อมเริ่มจากการวิเคราะห์ความคิดหลักเพื่อ
 กำหนดขอบเขตการศึกษาจากข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อค้นหาสิ่งที่ยังขาดอยู่ จากนั้นใช้ทั้งข้อมูล
 เชิงประจักษ์และความคิดหลักร่วมกันประกอบกับการใช้ทฤษฎีและความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 เพื่อตัดสินใจว่าปัญหาเบื้องต้นที่ต้องได้รับการแก้ไขมีอะไรบ้าง

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (input evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อการจัดหาข้อมูลเพื่อ
 ใช้ในการตัดสินใจวิธีการของการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการโครงการบรรลุจุดมุ่งหมาย
 ที่กำหนดไว้ สิ่งที่ทำคือการประเมินได้แก่ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ
 ยุทธวิธีที่ใช้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการ วิธีที่ใช้ในการดำเนินการตลอดจนการได้รับ
 ความช่วยเหลือต่าง ๆ เช่นหน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ และอุปกรณ์
 เครื่องมือ เป็นต้น สิ่งสำคัญของการประเมินปัจจัยเบื้องต้นคือ ผลของการประเมินจะต้องให้
 ข้อเสนอแนะที่ทำให้ทราบว่าต้องอาศัยความช่วยเหลือจากภายนอกหรือไม่ ในการบรรลุ
 จุดมุ่งหมายจะต้องใช้วิธีการอะไร จะใช้ของเดิมที่มีอยู่แล้ว หรือใช้วิธีที่คิดค้นขึ้นมาใหม่ และ
 จะใช้แบบแผนการดำเนินงานอย่างไร

3. การประเมินกระบวนการ (process evaluation) มีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูล
 ย้อนกลับแก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้จะเริ่มปฏิบัติ
 หลังจากที่ได้โครงการได้รับอนุมัติและลงมือปฏิบัติตามโครงการแล้วโดยมีวัตถุประสงค์ในการ
 ประเมิน 3 ประการคือ

3.1 เพื่อหาข้อบกพร่องของโครงการในระหว่างที่มีการปฏิบัติ

3.2 เพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินของโครงการ

3.3 และเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการดำเนินโครงการ

4. การประเมินผลผลิต (product evaluation) มีจุดมุ่งหมายไม่เพียงแต่เพื่อตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการเท่านั้น แต่รวมถึงการประเมินผลผลิตระหว่างดำเนินโครงการด้วยวิธีการประเมินผลผลิตจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายในลักษณะที่เป็นนิยามเชิงปฏิบัติการ กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์เปรียบเทียบผลการวัดที่ได้กับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ก่อนแล้ว เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจรูปแบบการประเมินของ Stufflebeam และสามารถนำไปปรับใช้ได้สะดวกยิ่งขึ้นจึงขอแสดงเป็นตารางองค์ประกอบของการประเมินและแหล่งข้อมูลที่สามารถจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบดังกล่าวได้ให้เห็นชัดเจน ดังนี้

องค์ประกอบของการประเมินและแหล่งข้อมูล

องค์ประกอบ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การเก็บรวบรวมข้อมูล
1. ด้านสถานะแวดล้อม (context) 1.1 จุดประสงค์ของโครงการ 1.2 ลักษณะของชุมชน 1.3 สภาพความต้องการของสังคม การดำเนินการของโครงการ ความเหมาะสมของการจัดโครงการในชุมชน 1.4 ลักษณะการสนับสนุนของผู้บังคับบัญชา	โครงการฝึกทักษะกีฬาขั้นพื้นฐานเพื่อต้านภัยยาเสพติด ชุมชนบ้านนายาวและพื้นที่ใกล้เคียง ความคิดเห็น การส่งเสริมและช่วยเหลือของผู้บังคับบัญชา	แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ กิ่งโครงสร้าง บันทึกนำเสนอ บันทึกข้อความ	1. หนังสือราชการ 2. แบบสอบถาม 3. การวิเคราะห์โดยใช้หัวข้อตามแนวทางของสวอต (SWOT Analysis) 4. แบบสัมภาษณ์กิ่งโครงสร้าง
2. ปัจจัยนำเข้า (input) 2.1 ผู้เข้าร่วมโครงการ 2.2 คุณภาพบุคลากร 2.2.1 ความรู้ของวิทยากร	โรงเรียนมัธยม บ้านนายาวและชุมชนใกล้เคียง		

องค์ประกอบ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การเก็บรวบรวมข้อมูล
2.2.2 การประสานงาน 2.2.3 การแก้ไขสถานการณ์ 2.2.4 ความเต็มใจปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรประสานงาน 2.2.5 ความเข้าใจเป้าหมายและหลักการ 2.3 งบประมาณ 2.3.1 งบประมาณแผ่นดิน 2.3.2 งบประมาณสหทบ 2.4 สถานที่ 2.5 อุปกรณ์ 3. กระบวนการ (process) 3.1 การดำเนินงานโครงการ 3.1.1 การประชาสัมพันธ์โครงการ 3.1.2 การรับสมัครการเลือกกลุ่มเยาวชน 3.1.3 ขั้นตอนการฝึกรูปแบบการฝึก 3.1.4 ความสนุกสนานในการฝึก	หลักฐานการเงิน โรงเรียนมัธยม บ้านนายาวและพื้นที่ใกล้เคียง โรงเรียนมัธยม บ้านนายาว ความเหมาะสม สังเกต สอดถาม สังเกต สัมภาษณ์ สอดถาม สังเกต สัมภาษณ์ สอดถาม		

องค์ประกอบ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การเก็บรวบรวมข้อมูล
3.1.5 ความสามารถในการแก้ไขปัญหา	สังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม		
3.1.6 การประสานงานระหว่างหน่วยงาน			
3.1.7 เอกสารประกอบการฝึก			
3.2 กิจกรรมของโครงการ			
3.2.1 การเตรียมความพร้อม	สังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม		
3.2.2 การดำเนินโครงการ			
3.2.3 การประเมินผล			
3.2.4 กิจกรรมหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมหลักของโครงการ อุปสรรค	สังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม		
4.ผลผลิต (product)			
4.1 ประสิทธิภาพของผู้ผ่านโครงการ	โรงเรียนมัธยมบ้านนา ยาว		
4.1.1 ความสามารถที่ทำให้เกิดผลในโครงการ	ผลที่เกิดขึ้น		
4.2 การแสดงออกของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง			
4.2.1 การแสดงออกทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา	สังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม		

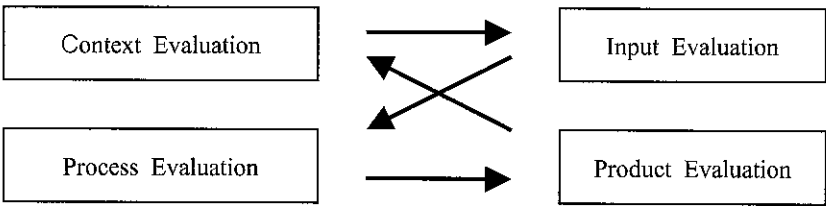
องค์ประกอบ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การเก็บรวบรวมข้อมูล
4.3 ประโยชน์ที่ได้รับ	สังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม		
4.3.1 สิ่งที่มี ผลใช้ได้ดีตามที่คิด มุ่งหมายไว้			
4.3.2 ผลที่ได้ ตามต้องการ	สังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม		
4.3.3 สิ่งที่เป็น ผลดีหรือเป็นคุณ			

กล่าวโดยสรุป ประเด็นการประเมินตามวิธีการของ Stufflebeam จะเห็นได้ว่ามีลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นการประเมินกับประเด็นการตัดสินใจ ดังนี้

C	การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน & ประเมินสถานะแวดล้อม	การตัดสินใจเมื่อสิ้นสุดโครงการ & ประเมินผลผลิต	P
I	การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ & ประเมินปัจจัยเบื้องต้น	การตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติ & ประเมินกระบวนการ	P

(<http://www.thai.net/rdddd/eval/eval03.htm>)

กรอบแนวคิดการประเมินโครงการแบบ CIPP Model

(<http://mse.byu.edu /ipt /williams /FAPres/sld006.htm>)

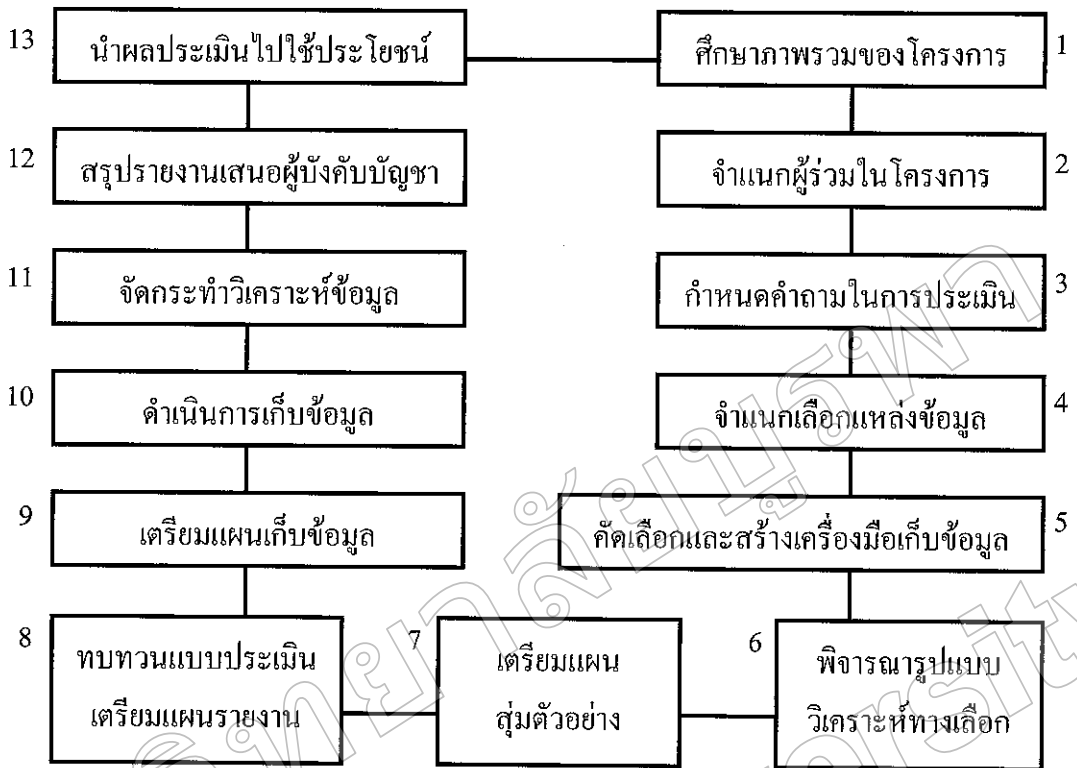
วิธีการประเมินโครงการ

- 1. วิธีการทดลองและกึ่งทดลอง เป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับโครงการที่จัดขึ้นใน

2. จำแนกแยกแยะกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในโครงการ (identify participant group)
3. กำหนดคำถามในการประเมิน (formulate evaluation question)
4. จำแนกและคัดเลือกแหล่งข้อมูล (specify data source)
5. คัดเลือกและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล (select and develop instrument)
6. พิจารณารูปแบบประเมินและวิเคราะห์ทางเลือก (consider design and analysis alternative)
7. เตรียมแผนการสุ่มตัวอย่าง (prepare sampling)
8. ทบทวนรูปแบบประเมินและเตรียมแผนรายงาน (finalize design and prepare reporting plan)
9. เตรียมแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล (prepare data collection plan)
10. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล (implement data collection plan)
11. จัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล (analyze data)
12. สรุปรายงาน-เสนอผู้บังคับบัญชา (report finding)
13. นำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ (use results)

เห็นได้ว่า งานในสองขั้นตอนแรก เป็นขั้นตอนของการศึกษาโครงการและกำหนดนิยามโครงการ ส่วน ขั้นที่ 3-9 เป็นขั้นตอนของการออกแบบการประเมิน ขั้นตอนที่ 10-11 เป็นขั้นตอนการนำแบบประเมินไปใช้ และอีกสองขั้นสุดท้ายเป็นขั้นของการรายงานและการใช้ประโยชน์จากรายงานการประเมิน ซึ่งจะได้อธิบายถึงรายละเอียดการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนต่อไปโดยจะจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ

1. การศึกษาโครงการ
2. การวางแผนและออกแบบการประเมิน
3. การดำเนินงานประเมิน

การวิจัยและการประเมินต่างเป็นวิธีการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบและต่างมุ่งศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างตัวแปรโดยอาศัยหลักทฤษฎีและระเบียบวิธีการวิจัยทางวิทยาศาสตร์เช่นเดียวกัน ลักษณะของการประเมินที่แตกต่างจากการวิจัยทางวิชาการอยู่ตรงประเด็นของการนิยามปัญหาผลกระทบของค่านิยม อิทธิพลของการเมือง การเลือกตัวแปร การสร้างสมมติฐาน ตลอดจนประโยชน์ใช้สอย ดังที่ Weiss (1973, p. 4) สรุปว่า จุดมุ่งหมายของการวิจัยประเมินผลก็เพื่อวัดผลกระทบของโครงการเทียบกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในฐานะเป็นมรรควิธีที่นำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการและการปรับปรุงโครงการในอนาคต

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการพยายามแยกความแตกต่างของแนวความคิดอย่างกว้างๆ ระหว่างการวิจัยและการประเมิน ซึ่งพบว่าสามารถจำแนกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. แรงจูงใจของผู้ศึกษา การวิจัยและการประเมินมีเหตุผลในการศึกษาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การวิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้วิจัยเอง ซึ่งหมายความว่าแรงจูงใจของผู้ศึกษาเกิดจากความกระตือรือร้นของผู้วิจัยเอง ส่วนการประเมินมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะหาคำตอบนำไปสู่การแก้ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ซึ่งแรงจูงใจในการทำการประเมินไม่ได้เกิดจากความกระตือรือร้นของผู้ประเมินเอง ส่วนการประเมินมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะหาคำตอบนำไปสู่การแก้ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ซึ่งแรงจูงใจในการทำการประเมินไม่ได้เกิดจากความกระตือรือร้นของผู้ประเมิน

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา การวิจัยและการประเมินมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อสรุป ส่วนการประเมินมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ

3. ลักษณะของผลที่ได้จากการศึกษา การวิจัยจะนำไปสู่ข้อสรุปเพื่อการตั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ส่วนการประเมินมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่การอธิบายถึงคุณค่าของสิ่งที่ทำการประเมิน

4. ลักษณะของการอธิบาย การวิจัยใช้การอธิบายในเชิงวิทยาศาสตร์โดยการเชื่อมโยงกฎกับคุณลักษณะเฉพาะ ส่วนการประเมินเป็นการอธิบายคุณลักษณะเฉพาะเพียงอย่างเดียว

5. เสรีภาพในการแสวงหาความรู้ เสรีภาพในการแสวงหาความรู้เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การวิจัยและการประเมินมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ การวิจัยนั้นผู้วิจัยจะเป็นผู้กำหนดปัญหาขึ้นมาเองจากความสนใจของตนเอง ส่วนการประเมิน ผู้ประเมินมักจะได้รับปัญหาที่จะประเมินจากบุคคลอื่น

6. คุณสมบัติของปรากฏการณ์ที่ศึกษา การประเมินเป็นการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งคุณค่าของสิ่งที่จะประเมินนั้นจะต้องเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยตรง เช่น การทำให้สุขภาพอนามัยดีขึ้น คนมีความสุขมากขึ้น ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น เป็นต้น ส่วนการวิจัยเป็นการแสวงหาความรู้ ความจริง ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งความเป็นจริงทางวิทยาศาสตร์นั้นจะต้องมีคุณสมบัติ 2 ประการ คือ

6.1 สามารถตรวจสอบเชิงประจักษ์ได้

6.2 มีเหตุผลเชื่อถือได้

7. การสรุปอ้างอิงของปรากฏการณ์ที่ศึกษา การวิจัยสามารถสรุปได้กว้างขวางทั้งในด้านพื้นที่ เวลา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์อื่น ๆ ที่มีคุณลักษณะอย่างเดียวกันได้ สำหรับการประเมินนั้นการสรุปอ้างอิงค่อนข้างจำกัด ทั้งในด้านพื้นที่ และเวลา แม้ว่าผลจากการประเมินผลผลิตของโครงการจะสามารถสรุปอ้างอิงข้ามพื้นที่ได้ แต่ก็อยู่ในช่วงเวลาที่ไม่นาน

8. ลักษณะเด่นของปัญหาที่ศึกษา ลักษณะของปัญหาในการประเมินนั้นจะต้องระบุสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องประเมินและข้อมูลที่ต้องการ ซึ่งลักษณะดังกล่าวไม่ใช่ลักษณะโดยตรงของการวิจัย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการวิจัยและการประเมินจะมีวิธีการที่จะได้ข้อสนเทศที่เป็นประโยชน์เหมือนกัน แต่ก็มีเป้าหมายที่แตกต่างกัน

9. เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจ เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจการวิจัย คือ

9.1 ความเที่ยงตรงภายใน (internal validity)

9.2 ความเที่ยงตรงภายนอก (external validity) แต่เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจการ

ประเมิน คือ

9.2.1 ความสอดคล้องระหว่างข้อสนเทศที่ได้รับกับข้อสนเทศที่เป็น

จริง(isomorphism)

9.2.2 ความเชื่อถือได้ของข้อมูล (credibility)

10. พื้นฐานทางวิชาการ การวิจัยทางวิชาการถ้าทำในลักษณะของสหวิทยาการก็จะทำให้สามารถศึกษาหาความรู้ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น แต่นักวิจัยส่วนใหญ่ก็ยังพยายามที่จะทำการวิจัยโดยอาศัยศาสตร์ หนึ่ง ๆ โดยเฉพาะมากกว่าจะทำการศึกษาในลักษณะของสหวิทยาการ แต่การประเมิน นักประเมินไม่สามารถที่จะศึกษาโดยอาศัยศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่งได้ เนื่องจากนักประเมินมีเสรีภาพน้อยในการกำหนดปัญหา เพราะฉะนั้นในการประเมิน นักประเมินจึงไม่สามารถใช้วิธีการใดวิธีการเดียว นักประเมินจะต้องมีความรู้กว้างขวางและรู้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อที่จะนำมาใช้กับปัญหาที่นักประเมินต้องการประเมินได้

11. การฝึกอบรม เนื่องจากนักวิจัยและนักประเมินมีพื้นฐานทางวิชาการแตกต่างกัน เพราะฉะนั้น ในการฝึกอบรมจึงต้องจัดในลักษณะแตกต่างกัน ใน 2 ประการ คือ

11.1 เนื้อหาการฝึกอบรมนักวิจัยอาจประกอบด้วยเนื้อหาของศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ เฉพาะที่ตรงกับปัญหาวิจัยหรือขอบเขตการวิจัย แต่การฝึกอบรมนักประเมินต้องประกอบด้วยเนื้อหาวิชาหลาย ๆ สาขา เพื่อให้มีความรู้กว้างขวางพอที่จะทำการประเมินได้

11.2 การฝึกอบรมนักวิจัยไม่จำเป็นต้องเน้นเทคนิคหลักซึ่งเหมือนกับนักประเมิน กล่าวคือ การฝึกอบรมนักวิจัยควรเน้นในลักษณะเนื้อหามากกว่าวิธีการและเทคนิค แต่การฝึกอบรมนักประเมินควรจะเน้นในเรื่องการวิเคราะห์ทางสถิติ การวัดทางจิตวิทยา การวิจัยเชิงสำรวจ และการออกแบบการทดลอง (<http://www.thai.net/rdcdd/eval/eval03.htm>)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการฝึกทักษะกีฬาขั้นพื้นฐานเพื่อด้านกีฬาเสพติดในโรงเรียนมัธยมบ้านนายาวของตำรวจตระเวนชายแดน พบว่ายังไม่มีงานวิจัยเรื่องนี้โดยตรง ส่วนใหญ่เป็นการประเมินโครงการอื่น ๆ และที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการโดยใช้แบบ CIPP Model มีงานวิจัยดังนี้

ประสงค์ วรรณพงษ์ (2542, หน้า 98-100) ได้ทำการวิจัยการประเมินโครงการเยาวชนด้านยาเสพติดและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยใช้แบบจำลองชิปปี้

ผลการประเมินพบว่า ด้านบริบท วัตถุประสงค์ของโครงการเยาวชนด้านยาเสพติดและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีความสอดคล้องกับสถานการณ์แพร่ระบาดของยาเสพติด และมีความเหมาะสมที่ทำให้นักเรียนมีความรู้ และทราบถึงพิษร้ายของยาเสพติด มีจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ ส่วนกิจกรรม พบว่า มีความเหมาะสมเป็นส่วนใหญ่ แต่บางวัตถุประสงค์ผู้ประเมินเห็นว่าไม่เหมาะสม เช่น การฟังบรรยาย และการชม วี ดี โอ เรื่องยาบ้า เพราะการแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นไปอย่างรวดเร็ว การจัดกิจกรรม พบว่า ส่วนใหญ่มีความเหมาะสม แต่มีบางกิจกรรมเห็นว่าไม่เหมาะสม เช่น การบรรยายและการชม วี ดี โอ เรื่องยาบ้า จะช่วยให้นักเรียนไม่ตกเป็นทาสยาเสพติด ด้านปัจจัยเบื้องต้น เนื้อหาการอบรม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับชีวภาพของป่าไม้ สัตว์ป่า ยกเว้นเนื้อหาเกี่ยวกับการแสดงของอาสาสมัครนานาชาติ ที่เห็นว่าสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อสังคมในระดับปานกลาง และเวลาใช้น้อยไป อีกทั้งข้อมูลบางประการควรให้เห็นปัจจุบัน คุณภาพผู้สอน พบว่า มีความเหมาะสมดีทุกประการ ส่วนอุปกรณ์และสถานที่ มีความเหมาะสมดีมาก งบประมาณ พบว่า ค่อนข้างไม่เหมาะสม ควรเพิ่มให้มากกว่าที่ได้รับ โดยเฉพาะงบประมาณในการจัดอบรม ตลอดปีงบประมาณ ด้านกระบวนการ การดำเนินการของโครงการ มีความเหมาะสมในระดับมาก ได้แก่ การบรรยายภาคเช้า มี วี ดี โอ ให้ชมในภาคบ่าย ตลอดจนการสาธิต และการจัดกิจกรรมกลุ่ม ส่วนกิจกรรมในโครงการ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับมาก ยกเว้นการบรรยาย และชม วี ดี โอ เรื่องชีวภาพของป่าไม้ ซึ่งมีเวลาน้อยไป ด้านผลผลิต คุณลักษณะของนักเรียนที่ผ่านโครงการ ส่วนใหญ่มีคุณลักษณะผ่านเกณฑ์ในระดับดีมาก ได้แก่ มีความสามัคคี รักพวกพ้องและหมู่คณะ ส่วนการแสดงออกทางพฤติกรรมนักเรียน ส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์ในระดับปานกลาง ได้แก่ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้เรื่องยาเสพติด ส่วนประโยชน์ที่ได้รับ ส่วนใหญ่นักเรียนได้รับผลประโยชน์จากโครงการอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความรู้เรื่องยาเสพติด

ศักดิ์ชาย พัทธกัญวงศ์ (2540, บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความสอดคล้องระหว่างนโยบายด้านการกีฬาของรัฐและแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 กับนโยบายและแผนปฏิบัติการของการกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) (2) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของ กกท.ตามนโยบายด้านการกีฬาของรัฐและแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 และ (3) เพื่อเสนอกลยุทธ์การจัดทำแผนปฏิบัติการของ กกท.ให้สอดคล้องกับนโยบายด้านการกีฬาของรัฐและแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 วิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 การศึกษาความสอดคล้องระหว่างนโยบายด้านการกีฬาของรัฐและแผนพัฒนาการกีฬา

แห่งชาติ ฉบับที่ 1 กับนโยบายและแผนปฏิบัติการของ กกท. ตอนที่ 2 การพัฒนาเกณฑ์ตามรูปแบบการประเมินตามแรงขับของทฤษฎีของเซน ด้วยเทคนิคเคลฟายแล้วนำเกณฑ์ไปประเมินผลการดำเนินงานของ กกท. และตอนที่ 3 การเสนอกลยุทธการจัดทำแผนปฏิบัติการของ กกท.ให้สอดคล้องกับนโยบายด้านการกีฬาของรัฐและแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นการเลือกแบบเจาะจงจากผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ กกท.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบบันทึกข้อมูล แบบตรวจสอบรายการ และแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิเคราะห์เนื้อหา และสถิติเชิงบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า (1) นโยบายด้านการกีฬาของรัฐ และแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 มีความสอดคล้องกับนโยบายและแผนการปฏิบัติการของ กกท.ในขณะเดียวกันพบว่าแผนปฏิบัติการของ กกท.ไม่ครอบคลุมแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ด้านการพัฒนาโภชนาการกับการกีฬา และการพัฒนาการกีฬาเพื่ออาชีพ รวมทั้งไม่ครอบคลุมนโยบายด้านการกีฬาของรัฐ ด้านสวัสดิการนักกีฬา และการให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการกีฬา (2) ผลการประเมินผลงานพัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐานและโครงการคัดสรร 4 โครงการพบว่า ผลการดำเนินงานส่วนใหญ่มีคุณภาพตามเกณฑ์ (3) กลยุทธการจัดทำแผนปฏิบัติการของ กกท.ให้สอดคล้องกับนโยบายด้านการกีฬาของรัฐและแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ควรบูรณาการวิธีจัดทำแผนเชิงทฤษฎีร่วมกับผลการประเมินและการประเมินตามแรงขับของทฤษฎีของเซน

บุษกร เพ็งหาจิตต์ (2543, บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพนักกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ คณะกรรมการดำเนินโครงการ จำนวน 10 คน นักศึกษาที่เป็นนักกีฬา จำนวน 344 คน บัณฑิต จำนวน 130 คน และมหาบัณฑิต จำนวน 30 คน ในโครงการพัฒนาศักยภาพนักกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ มหาวิทยาลัยศรีปทุม รวมจำนวน 514 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซีพีพี (CIPP Model) มีค่าความเชื่อมั่นดังนี้ คณะกรรมการดำเนินโครงการ เท่ากับ .940 นักศึกษาที่เป็นนักกีฬา เท่ากับ .916 บัณฑิตในโครงการ เท่ากับ .921 มหาบัณฑิตในโครงการเท่ากับ .927 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังประชากร จำนวน 514 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา จำนวน 435 ฉบับ จำแนกเป็นคณะกรรมการดำเนินโครงการ จำนวน 10 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา จำนวน 10 ฉบับ นักศึกษาที่เป็นนักกีฬาในโครงการ จำนวน 344 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา จำนวน 300 ฉบับ บัณฑิตในโครงการ จำนวน 130 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา จำนวน 100 ฉบับ และมหาบัณฑิตในโครงการ จำนวน 30 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 25 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.6 จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การประเมินด้านบริบท กลุ่มประชากรทุกกลุ่มประเมินว่า วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเหมาะสมในระดับดี การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น กลุ่มประชากรทุกกลุ่มประเมินว่าด้านเกณฑ์คุณสมบัติ และวิธีการคัดเลือกผู้สมัคร มีความเหมาะสมในระดับดี การประเมินด้านกระบวนการ กลุ่มประชากรทุกกลุ่มประเมินว่า ด้านการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพ นักกีฬา และด้านวิชาการ มีความเหมาะสมในระดับดี ส่วนทางด้านสวัสดิการ กลุ่มประชากรทุกกลุ่มประเมินว่า มีความเหมาะสมในระดับดีมาก การประเมินด้านผลผลิต กลุ่มประชากรทุกกลุ่มประเมินว่า บัณฑิตและมหาบัณฑิต มีคุณสมบัติและความสามารถ มีความเหมาะสมในระดับดีมาก

อวยพร ตั้งธงชัย (2539, บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการ พัฒนาและส่งเสริมเยาวชนดีเด่นทางการกีฬา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในมิติการประเมินปัจจัยเบื้องต้นด้านกระบวนการและด้านผลผลิตของโครงการ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้เกี่ยวข้องกับโครงการในระดับต่าง ๆ อันได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงาน อาจารย์ที่ปรึกษา ประจำตัวนิสิต นิสิตและบัณฑิต รวม 416 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการประเมินสรุปได้ดังนี้ ด้านปัจจัยเบื้องต้นพบว่าผู้ที่สอบผ่านการคัดเลือก มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ที่โครงการกำหนดไว้ วิธีการคัดเลือกมีความเหมาะสมมาก แต่ถึงอย่างไรควรควรมีการทบทวนเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกเกี่ยวกับ 1) ระดับความสามารถทางกีฬาของผู้สมัคร 2) ประเภทกีฬา 3) การระบุเงื่อนไขของการรับเข้าศึกษา และ 4) การกำหนดสัดส่วนของ คำนวณน้ำหนักคะแนนของการทดสอบทางด้านวิชาการกับการทดสอบทางด้านทักษะกีฬา ด้านกระบวนการ พบว่า การดำเนินงานและการจัดบริการของโครงการมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง แต่การดำเนินงานของโครงการยังขาดความต่อเนื่อง ความชัดเจน และความเข้าใจที่สอดคล้องกันในระยะต่อไป 1) การติดตามดูแลนิสิต 2) การจัดบริการและสวัสดิการ 3) การประชาสัมพันธ์ 4) การประสานงานของผู้เกี่ยวข้องแต่ละฝ่าย ด้านผลผลิต พบว่า นิสิตส่วนมากมีคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.01-2.50 ระดับความสามารถทางทักษะกีฬาค่อนข้างดี สำหรับบัณฑิตมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับพอใช้ถึงปานกลาง รวมทั้งมีเจตคติที่ดีและความพึงพอใจต่อโครงการในระดับมาก

มานิชญ์ ผลเกิด (2544, บทคัดย่อ) การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อประเมินการจัดการแข่งขันมหกรรมกีฬา กรมสามัญศึกษาชิงแชมป์แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 7 พ.ศ.2542 (ดอนเจดีย์เกมส์) จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างคือ คณะกรรมการฝ่ายจัดการแข่งขันและคณะกรรมการ 18 ฝ่าย จำนวน 139 คน และผู้จัดการทีม นักกีฬา ผู้ควบคุมทีมกีฬา จำนวน 438 คน ซึ่งได้มา

ด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (ปีการศึกษา 2542) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับผลการดำเนินการจัดการแข่งขันกีฬากรมสามัญศึกษา ซึ่งได้แก่ 1) ด้านการจัดการแข่งขัน ด้านงบประมาณ ด้านพิธีการ เปิด-ปิด ด้านสถานที่ อุปกรณ์ การแข่งขัน ด้านบุคลากร ด้านการประชาสัมพันธ์ รายงานผล ด้านแพทย์ พยาบาล ความปลอดภัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง นำมาปรับปรุงหาความเชื่อมั่นได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .92 และ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบในภาพรวมจากการจัดการแข่งขันกีฬากรมสามัญศึกษา ประกอบด้วย ผลกระทบด้านสังคม ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบทางด้านพัฒนากีฬา ผลกระทบทางด้านนักกีฬา ผลกระทบทางด้านจัดการแข่งขัน ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง นำมาปรับปรุงหาค่าความเชื่อมั่นได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .94 วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยโปรแกรม

ไพศาล พงษ์ศิริไพศาล (2544, บทคัดย่อ) การจัดทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกระทบของการบริหารจัดการด้านการวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุมงานของคณะปฏิบัติงานโครงการอาสาพัฒนาการกีฬาและศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในโครงการอาสาพัฒนาการกีฬาในจังหวัดสิงห์บุรี โดยเก็บข้อมูลจากประชากร 2 กลุ่มคือ คณะปฏิบัติงานโครงการอาสาพัฒนาการกีฬาจำนวน 21 คน และคณะกรรมการชุมชน จำนวน 88 คน รวมทั้งสิ้น 109 คน ข้อมูลวิเคราะห์ด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการจัดทำสารนิพนธ์พบว่าระดับความคิดเห็นของคณะปฏิบัติงานโครงการอาสาพัฒนาการกีฬาต่อกระบวนการบริหารจัดการ ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับดี $\bar{X}=2.45$ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยในด้านการวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุมงาน อยู่ในระดับดี $\bar{X}=2.51, 2.59, 2.41, 2.59$ และ 2.60 ตามลำดับ ระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในโครงการอาสาพัฒนาการกีฬาของจังหวัดสิงห์บุรี พบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับสูง $\bar{X}=3.29$ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยในด้านการริเริ่มและการวางแผน การดำเนินงานและการควบคุมประเมินผล อยู่ในระดับสูง $\bar{X}=3.32, 3.26$ และ 3.28 ตามลำดับ จากการศึกษาสารนิพนธ์นี้จึงมีความเหมาะสมที่ผู้บริหารทุกระดับจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและการดำเนินการบริหารในโครงการพัฒนาทางการกีฬาต่อไป

พิศ เจริญพงศ์ (2533, บทคัดย่อ) ความมุ่งหมายของการวิจัยนี้เพื่อทราบระดับปัญหาการจัดและบริหารงานโครงการแข่งขันกีฬานักเรียน นักศึกษาแห่งประเทศไทยของกรมพลศึกษาตามความคิดเห็นของกลุ่มศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา รวมทั้งหัวหน้าศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา ประจำจังหวัด โดยใช้แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น ประชากรที่ใช้เป็นศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา หัวหน้าศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา ประจำเขตการศึกษา ศึกษาธิการจังหวัด และ

หัวหน้าศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา ประจำจังหวัด จำนวน 170 คน พบว่า ในระดับเขตการศึกษา ด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านงบประมาณ มีปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนด้านวัตถุประสงค์ของการจัดแข่งขัน ด้านบุคลากรในการดำเนินงานและบริหารโครงการด้านการจัดและบริหารโครงการมีปัญหาในระดับน้อย ในระดับจังหวัด ด้านอุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านงบประมาณ มีปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนด้านวัตถุประสงค์ของการจัดการแข่งขัน ด้านการจัดและบริหารงานโครงการ ด้านบุคลากร ในการดำเนินงานและบริหารโครงการมีปัญหาในโครงการ มีปัญหาในระดับน้อย ในระดับจังหวัด ด้านอุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านงบประมาณ มีปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนด้านวัตถุประสงค์ของการจัดการแข่งขัน ด้านการจัดและบริหารงานโครงการ ด้านบุคลากรในการดำเนินงานและบริหารโครงการมีปัญหาในระดับน้อย สรุปปัญหาการจัดและบริหารงานโครงการแข่งขันกีฬานักเรียน นักศึกษาแห่งประเทศไทยของกรมพลศึกษาที่เกิดขึ้นเขตการศึกษาและจังหวัด เมื่อจัดเรียงลำดับปัญหาจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านอุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัญหาด้านบุคลากรในการดำเนินงานและบริหารโครงการ ปัญหาด้านการจัดและบริหารงานโครงการ ปัญหาด้านวัตถุประสงค์ของการจัดการแข่งขัน

ฐิตินันท์ คันทะวงศ์ (2541, บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับโครงการอบรม ผู้ฝึกสอนกีฬาขั้นพื้นฐานของการกีฬาแห่งประเทศไทย ใน 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านกระบวนการฝึกอบรม และด้านการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับโครงการอบรมผู้ฝึกสอนกีฬาขั้นพื้นฐานตามตัวแปรเพศ อายุ วุฒิทางพลศึกษา ประสบการณ์ในการเป็นผู้ฝึกสอนและชนิดกีฬา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เข้ารับการอบรมตามโครงการอบรมผู้ฝึกสอนกีฬาขั้นพื้นฐาน ในช่วง พ.ศ. 2540 โดยเลือกชนิดกีฬาที่จัดอบรมมากที่สุด คือ กีฬาบาสเกตบอล กีฬาวอลเลย์บอล และกีฬาฟุตบอล โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 414 คน จากผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 560 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า และคำถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และวิธีการของนิวแมน-คูลส์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1 ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการอบรมผู้ฝึกสอนกีฬาขั้นพื้นฐาน ด้านเนื้อหาหลักสูตรได้รับความรู้และทักษะมาก ด้านกระบวนการฝึกอบรมมีความพร้อมความเหมาะสมมาก และด้านการนำความรู้จากการฝึกอบรม สามารถนำไปใช้ได้ในระดับมาก เมื่อแยกชนิดกีฬาพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมกีฬาบาสเกตบอล กีฬาวอลเลย์บอล และกีฬาฟุตบอล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการอบรม ใน 3 ด้าน มีความเหมาะสมมาก 2 เปรียบเทียบ

ความคิดเห็นผู้เข้ารับการอบรม จำแนกตามตัวแปรเกี่ยวกับเพศ วุฒิทางพลศึกษา และประสบการณ์ในการเป็นผู้ฝึกสอนไม่พบความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ส่วนตัวแปร อายุ พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมที่มีอายุ 30 ปี มีความคิดเห็นด้านเนื้อหาหลักสูตรได้รับความรู้และทักษะสูงกว่าผู้เข้ารับการอบรมที่มีอายุ 30-45 ปี และอายุมากกว่า 45 ปี และตัวแปรชนิดกีฬาพบว่าผู้เข้ารับการอบรมกีฬาฟุตบอลมีความคิดเห็นโดยรวมสูงกว่าผู้เข้ารับการอบรมกีฬาวอลเลย์บอล ในรายด้านผู้เข้ารับการอบรมกีฬาฟุตบอลมีความคิดเห็นด้านเนื้อหาหลักสูตรสูงกว่าผู้เข้ารับการอบรมกีฬาบาสเกตบอลและกีฬาวอลเลย์บอล และผู้เข้ารับการอบรมกีฬาบาสเกตบอล มีความคิดเห็นด้านการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้สูงกว่าผู้เข้ารับการอบรมกีฬาบาสเกตบอล 3 ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านเนื้อหาหลักสูตร โครงการอบรมผู้ฝึกสอนกีฬานักเรียน สามารถนำไปพัฒนาการเรียนการสอนถ่ายทอดแก่เยาวชน ประชาชนได้ แต่ควรมีการจัดทำสื่อ เอกสาร กฎกติกาที่ถูกต้อง ชัดเจน เผยแพร่ให้เพียงพอ ควรจัดเนื้อหาทฤษฎี และทักษะภาคปฏิบัติให้เหมาะสมสอดคล้องกับระยะเวลาที่จัดฝึกอบรม เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง นำไปประยุกต์ใช้ได้ ด้านกระบวนการฝึกอบรมควรจัดวิทยากรที่มีความรู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์การกีฬามาถ่ายทอด ควรจัดวิทยากรเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้ารับการอบรม และควรจัดสื่อ โสตทัศนูปกรณ์ที่ทันสมัยนำมาใช้ประกอบการบรรยายให้คุ้มค่ากับการลงทุนทางการศึกษา ด้านการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ ควรจัดอบรมผู้ฝึกสอนกีฬาอย่างต่อเนื่อง ควรจัดอบรมผู้ฝึกสอนกีฬาขั้นสูงต่อไป และควรจัดงบประมาณสนับสนุนการจัดการแข่งขันกีฬาอย่างต่อเนื่องประจำปี เพื่อพัฒนากีฬาในระดับท้องถิ่น

มาลินรัตน์ มั่งคั่ง (2541, บทคัดย่อ) การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อจะศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการดำเนินการจัดการแข่งขันกีฬาในสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ฝึกสอนกีฬา คณะกรรมการองค์การนักศึกษาและนักกีฬาที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย เป็นจำนวน 344 คน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นด้วยตนเอง ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น .97 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและนำเสนอแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 317 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.15 มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติเพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวและทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของดันแคน ผลการวิจัยพบว่า 1 สภาพที่เป็นจริงและแนวทางที่ต้องการพัฒนาในการดำเนินการจัดการแข่งขันกีฬาในสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือ ในด้านระเบียบข้อบังคับ ด้านโครงสร้างการบริหารและการจัดการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านสถานที่และอุปกรณ์ อยู่ในระดับมาก 2 สภาพและแนวทางพัฒนาการดำเนิน

การจัดการแข่งขันกีฬาในสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือ ในด้านระเบียบข้อบังคับ ด้านโครงสร้างการบริหารและการจัดการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสถานที่และอุปกรณ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ฝึกสอนกีฬา คณะกรรมการรองคณบดีคณาจารย์และนักกีฬา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมศักดิ์ พุ่มมาก (2542, บทคัดย่อ) จุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้ 1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการลานกีฬาสำหรับเยาวชนเพื่อสุขภาพและป้องกันยาเสพติดในจังหวัดน่าน 2.เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ ผู้ปกครองและเยาวชน และเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานในปัจจุบันกับสภาพความคาดหวังในอนาคตของการดำเนินงานโครงการลานกีฬาสำหรับเยาวชนเพื่อสุขภาพและป้องกันยาเสพติดในจังหวัดน่าน ซึ่งได้จัดทำหลังจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2540 วิธีดำเนินการศึกษาประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ จำนวน 42 คน ผู้ปกครอง จำนวน 516 คน และเยาวชน จำนวน 828 คน รวมประชากร 1,486 คน ประเมินการขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง 306 คน หากกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นหรือตามระดับชั้น ใช้วิธีการสุ่มแบบ Disproportional คือ คำนึงถึงกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาจากแต่ละกลุ่มของประชากรตามจำนวนที่เหมาะสมเพื่อที่จะได้ครอบคลุมลักษณะของประชากรได้ครบถ้วนมากที่สุด เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานโครงการลานกีฬาและความคาดหวังในอนาคต แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านเครื่องอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ และด้านการบริหารและการจัดการ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป การวิจัยทางสังคมศาสตร์ หาค่าร้อยละ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานโครงการลานกีฬา เปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ ผู้ปกครองและเยาวชน โดยใช้ F-test เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในปัจจุบันกับสภาพความคาดหวังในอนาคตของการดำเนินงานโครงการลานกีฬาสำหรับเยาวชนเพื่อสุขภาพและป้องกันยาเสพติดในจังหวัดน่าน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านเครื่องอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ และด้านการบริหารและการจัดการโดยใช้ค่า t-test ผลการวิจัยในครั้งนี้ 1.การศึกษาสภาพการดำเนินงานของโครงการลานกีฬาสำหรับเยาวชนเพื่อสุขภาพและป้องกันยาเสพติดในจังหวัดน่าน เจ้าหน้าที่ ผู้ปกครองและเยาวชน มีระดับความพึงพอใจในด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก ด้านงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง ด้านเครื่องอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการบริหารและการจัดการอยู่ในระดับมาก จากผลการศึกษาดังกล่าวเชื่อได้ว่าสภาพการดำเนินงานโครงการลานกีฬาสำหรับเยาวชนเพื่อสุขภาพและ

ป้องกันยาเสพติดในจังหวัดน่านได้ดำเนินการมาเหมาะสมและบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้แล้ว 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ ผู้ปกครองและเยาวชนตามโครงการลานกีฬาสำหรับเยาวชนเพื่อสุขภาพและป้องกันยาเสพติดในด้านบุคลากร ด้านเครื่องอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ ด้านการบริหารและการจัดการ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านงบประมาณ มีความเห็นไม่แตกต่างกัน 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ ผู้ปกครองและเยาวชนเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในปัจจุบันและสภาพความคาดหวังในอนาคตของโครงการลานกีฬาสำหรับเยาวชนเพื่อสุขภาพและป้องกันยาเสพติดในจังหวัดน่าน ทั้งด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านเครื่องอำนวยความสะดวกและด้านการบริหารและการจัดการ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินโครงการดังกล่าว เป็นสิ่งจำเป็นและมีประโยชน์มากและมีวิธีการที่ต้องอาศัยระบบแบบแผนในการรวบรวมข้อมูล หลักฐานและเหตุผลประกอบในการพิจารณาว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมเพียงใด โดยอาศัยการวิเคราะห์ที่ระบบและองค์ประกอบที่จะประเมิน 4 ด้านด้วยกัน คือ สภาพแวดล้อม (context) ปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (product) และการประเมินโครงการเกี่ยวกับการกีฬา ซึ่งจะเป็นอุปสรรคเพียงใด และผลงานที่ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ ควรที่จะต้องแก้ไขหรือปรับปรุงอย่างไร โดยเฉพาะการได้มาซึ่งข้อมูลอย่างละเอียดนั้น จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ ในการที่จะต้องตัดสินใจแก้ไขปรับปรุงโครงการให้เหมาะสมยิ่งขึ้น